

ST·OLAV

K A T O L S K T I D S S K R I F T

NR. 23 / 24

86. ÅRGANG

7. DESEMBER

1974

Denne gangen
bringer vi
bl.a.

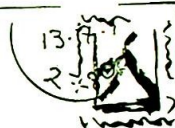
Biskopen

s. 340

INKARNASJON 74

s. 342

"MIN BARNDOMS KIRKE"

s. 348

Forbilder

s. 346

Med dette adventsnummer
ønskes også leserne
en riktig

God Jul !

Hilsen

Redaksjonen

INKARNASJON

«Kan vi mennesker av i dag håpe på noen julestemning? Er det mulig, etter alt det grusomme året 1974 har brakt oss, å glede seg til denne tiden med glitter og stas, fester og gaver? Går det an å feire Fredsfyrstens komme når millioner av våre medmennesker aldri har sett noe som ligner gryet av en messiansk tidsalder?»

Slik spør den amerikanske jesuittpater Avery Dulles i årets julebetragtning (side 342), og

han mener svaret ligger i vår forståelse av juleevangeliet. Leser vi fortellingen om Jesu fødsel som et vakkert eventyr, da gir vi oss mytologien i vold. Den idealiserte idyll vi i så fall stirrer oss blinde på, og den glansbildefigur vi da ser i Jesus, har ikke og kan ikke ha stort å gjøre med vår verdens oftest bitre og blodige virkelighet.

Men bruker vi vår virkelighetssans på julens historie, da vil vi se at bak de legendariske

trekk skjuler nettopp en bitter og blodig virkelighet seg. Og vi vil se at Gud så langt fra å stå fremmed overfor denne virkelighet, er gått inn i den ved å la seg føde som menneske. Vi mennesker bebreider ofte Gud at han ikke frelste verden ved et trylleslag og gjorde slutt på alt ondt, men han valgte i stedet den lange, møysommelige vei som inkarnasjonen er.

«Han tar ikke bort menneskelivets kamper og gåter, men tar

F. J. Triddeby

«PESSIMISME ER

Et foreldrepar med et esel.
Et barn i en krybbe.

Hyrder med skalmeier og lurer.

Sauer og lam.

Konger med kameler.

Tjenere, slaver,

Sorte, hvite, gule.

En illusjon?

Et fatamorgana?

Et eventyr?

Mer enn det. I Betlehem skjedde det noe.
Noe stort.

GUD KOM TIL VERDEN SOM MENNESKE

Han så i det ytre ut som et menneske.

Alt det andre er uvesentlig.

En ramme omkring denne begivenhet.

Vi hører rop.

Vi hører skrik.

Barneskrik.

Er det mord?

Barnemord?

«Herodes lot drepe alle guttebarn i Betlehem og landet der omkring.»

Var det barnemord jeg sa?

Ja, barnemord i Betlehem.

dem på seg selv. Han avskaffer ikke det onde, men frelser det,» sier Avery Dulles. Det betyr at inkarnasjonen ikke kan rykke oss bort i en himmelsk sfære der intet ondt får trenge inn og forstyrre idyllen. Den kaster oss ut i verden og tvinger oss til å se virkeligheten i øynene. Men denne virkelighet har fått en ny dimensjon.

En klovn

I en mørketid tenker man mørke tanker. Forleden spurte jeg en venn om han ikke kunne en morsom historie. Han fortalte nesten øyeblikkelig om en såret grevling som han engang hadde forsøkt å pleie og bli fortrolig med.

Hver dag brakte han den mat, og maten forsvant. Men dyret ble aldri venner med ham, det vendte ham mer og mer

ryggen og lot som om han ikke eksisterte. Til slutt var det en bekjent av min venn som gjorde ham oppmerksom på at grevlingen var død og antagelig hadde vært død i dagevis.

Men maten da, den spiste jo maten? — Nei, det var rotter som hadde gnaget seg inn i buret og levet stort på hans kost. Ikke noe annet.

Jeg våget ikke å spørre hva som var morsomt ved det hele, tenkte vel i mitt stille sinn på mørketiden. Forhåpentlig splittes dette mørket om noen uker av nytt lys — jeg skal si vi trenger det.

Inntil da: Forbered dere på lyset. Bli, som jeg, kvitt de mørke historiene. Bli rolige og normale igjen. Gå ikke på fete julebord!

Historien gjentar seg.

I oss.

Omkring oss.

MENNESKET UTEN GUD

Et råttent tre
Morkent
Tomt
Uten innhold
Uten håp
Uten fremtid — — —

Sier noen Pessimist?
Pessimisme er vantro.
Jeg tror på barnet i Betlehem.

«Maria fødte sin sønn,
sin førstefødte,
svøpte ham
og la ham i en krybbe.»

Var det alt?
Ikke mer?
Jo.

«Se, jeg forkynner dere en stor glede.
I dag er deres frelser født,
her, i Davids by,
Han er Kristus — Herren.»

Dette er budskapet.
Dette er det glade budskap.
Dette er J U L.

Trass i alt.
«Guds, vår Frelasers nåde er åpenbaret for
alle mennesker.»

Skjer det ikke nå også?
Barnemord i Hiroshima, Vietnam, Laos?

BARNET I BETLEHEM UNNSLAPP

Unnslipper barn i andre land også?
I Europa?
I Amerika?
V A R E B A R N ?

Nei, ikke alle.
Noen blir drept før de er født.

Heureka!

Vi har funnet metoden.

Nei. Den er gammel.

Romeriket gikk tilgrunne av sin egen råttenskap.
Det gamle Hellas ble trampet ned. Det hadde
drept sin største filosof — — —

HAN MED SAMVITTIGHET

Før 10 års-jubileet

BISKOPEN

En cisterciensermunks liv er etter hva man har hørt delt mellom enkelt og hardt utendørs arbeide og stille bønn og kontemplasjon. I løpet av de ti temmelig hektiske år John Willem Gran har vært katolsk biskop av Oslo, må dette mønster ha blitt sterkt, av og til kanskje plagsomt, forandret for hans vedkommende. Det barske strevet med å reparere motorer og jobbe på jordene rundt klosteret på Caldey Island innskrenker seg nå til å rake litt løv eller bruke sneskuffen frem til garasjen i Kristinelundvei. Og de stille timene brytes sikkert av telefoner, møter og tykke latinske dokumenter som nødvendigvis må studeres — i fred. Hvis jeg kan få lov til å bruke mitt frisprog et øyeblikk til, så er vel det eneste som nå i det ytre minner om at biskopen var munk hans høflige taushet. Bispedømmet fikk jo ikke en buldrende, snakkesalig og jovial sjef den gangen, men det fikk noe annet, noe som er viktigere:

En sjef som på en utmerket måte har ledet sin lille flokk på omkring 10 000 gjennom den vanskelige perioden etter Konsilet. Og som med myndighet, stor administrativ begavelse og evne til å vise tillit, med klokskap og ganske mye tålmodighet har fått gjennomført betydelige deler av det store kirkemøtets målsetning i vårt isolerte område. Kort sagt: Bispedømmet har visst vært mer enn heldig med å få en ordknapp munk. Selv lengter han derimot sikkert ofte tilbake.

Det følgende er i neste omgang et forsøk på å gjengi noe av en samtale undertegnede nylig hadde med ham:

— De ble innsatt som biskop på *søndag gaudete* i advent for ti år siden. Hva synes De har preget de årene som har gått?

— Preget har de selvsagt vært av Vatikankonsilet. Vi har alle levet i Konsilets kjølvann, det har kommet en bølge av iverksettelsestiltak etter de prinsipper Konsilet knesatte. Dette fortsetter. Dessuten vet vi at Vatikankonsilet i mange tilfeller bare har vist vei, og det er den vei vi nå forsøker å gå.

— Etter min egen oppfatning, og de jeg har snakket med understreker dette, så har man i Oslo Katolske Bispedømme gjennom Dem gjennomført Konsilets retningslinjer mer konsekvent enn i mange andre bispedømmer rundt om i verden. De ti årene preges av at De i så sterk grad har fulgt opp Konsilets beslutninger.

— Det er hyggelig å høre. Det har noe å gjøre med

at OKB er et relativt lite og oversiktlig bispedømme med en mer enn alminnelig sammensveist klerus. Jeg vil fremheve det nokså sterkt. I dette samarbeide og med de råd som Konsilet bestemte skulle opprettes, har vi kunnet gjennomføre atskillige av Konsilets intensjoner i det ytre. Det indre blir jo alltid et problem: i hvilken grad har vi klart å gripe Konsilets åndelige målsetning. Der tror jeg vi alle sammen henger tilbake. Men vi har klart å samarbeide på en fornuftig måte.

— De bruker ordene *sammensveiset klerus*. Hva tenker De spesielt på?

— Man skal ikke overdrive i den ene eller den andre retning, men vi vet at det i årene etter Konsilet i den vestlige verden har oppstått ganske sterke motsetningsforhold mellom de man kaller progressive og de man kan kalle konservative. Dette er retninger i dagens Kirke, og vi har den også i vår klerus og blant våre katolikker. Men i atskillig mindre grad. Jeg tror vi har forsøkt å gå det man overfladisk kan betegne som den gyldne middelvei. Og det har passet storparten av våre prester, storparten av våre søstre og storparten av våre katolikker svært godt.

Biskopen fortsetter:

— Jeg er selv av den overbevisning at store, radikale forandringer i en såpass liten kirke i et stort territorium som vårt ville være umulig. Og en katastrofe.

— Biskop, De snakker om *den gyldne middelvei*. Når vi i dag har fått uroen og usikkerheten etter Konsilet på avstand, er det muligens grunn til å regne med et sterkere tempo i gjennomføringen av resten av Konsilets vedtak?

— Nei, jeg tenker ikke i tempo-planer. Jeg vil tro at en for hurtig gjennomføring vil strande på mangel på mannskap. Og fortroppene må ikke gå så hurtig frem at problemene blir for store etter hvert for andre. Jeg mener at vi har gått i et for oss naturlig tempo.

— I de siste årene har menighetsrådene spilt en større og større rolle rundt i Bispedømmet, i de enkelte menigheter?

— Jeg tror de er i ferd med å få en stor rolle. Her må vi se ganske nøkternt på faktorer som ikke har noe direkte med Vatikankonsilet å gjøre. Det har vært nedgang i prestekall, og vi har dessuten i denne siste tiårsperioden mistet seks prester som har forlatt sin gjerding. Samtidig har det vært en markert nedgang i søsterkall. Det gjør at vi etter hvert får en helt annen institusjonell situasjon, vi må klare oss med færre prester, og katolikkene kan ikke lenger regne med den form for pastoral betjening de hadde før. Antall katolikker pr. prest er fordoblet etter krigen, og den kurven er stigende. Det mønster vi hadde før, med Moderkirken som tok seg av katolikkene på alle bauger og kanter er i ferd med å forsvinne. Det har ikke noe med Vatikankonsilet å gjøre. Legmannens time er kommet. Hvis legfolk i dag ikke overtar mange ting, blir intet gjort. Og jeg har inntrykk av at dette at vi akkurat i en slik situasjon har fått menighetsråd, gjør at vi kollektivt på en helt annen måte enn før blir klar over hva som er i ferd med å skje.

Og han fortsetter:

De fleste steder har man tatt utfordringen meget alvorlig, vi har fått virkelig arbeidende menighetsråd med sterk ansvarsfølelse. Dette kan sikkert utvikles mer, og Legmannsrådet som nå samler representanter for menighetsrådene to ganger i året er veldig klar over at de har en stor og viktig oppgave.

— De sier selv at dette ikke hadde noe med Konsilet å gjøre. Likevel ville vel ikke det gamle mønster vært mulig etter kirkemøtet. Er ikke dette derfor presis en løsning for å gjennomføre Konsilets vedtak?

— Jo, det tror jeg. Og det er kanskje også et svar til de som sier at Konsilet kom for tidlig eller for sent, de kan se at Konsilet kom akkurat til den tiden da det trengtes mest.

— På det praktiske plan må disse ti årene ha bestått av større og større papirbunker, er det ingen lettelse i sikte her?

— Inntil nå har papiropphopningen vært konstant. Men i det siste halve året ser det ut til at papirflommen fra Rom har vært avtagende, om det vil fortsette vet jeg ikke. Det sier seg selv at det etter en så voldsom kraftanstrengelse som Vatikankonsilet var, måtte ta åtte—ti år før Rom hadde kommet gjennom det hele og iverksatt sakene. Men det spørs jo om vi nå ikke kan vente en ny papirflom og nye diskusjoner når den nye kirkeretten etter hvert kommer dit hen at den skal promulgeres.

— På den siste Synoden merket man for alvor en tydelig vektforskyvning i Kirken, vekk fra Europa. Hva betyr en slik ting for lille Norge?

— Jeg tror ikke det har noen stor betydning for oss. Tendensen til større desentralisering kunne allerede merkes på Vatikankonsilet og er siden blitt forsterket under hver bispesynode. Det er min egen mening at dette er noe som måtte komme, selv om det til en viss grad vil gå ut over den latinske del av Kirken som Paven er patriark for. Sannsynligvis blir utviklingen den at lokalkirkene vil få større og større betydning og rett til å stille med sine egne saker i en del underordnede spørsmål som inntil nå har vært sett på som ting som skulle løses på verdenskirkelig basis. Det har vært påstått at den latinske ritus er i oppløsning, det vil jeg tro til en viss grad stemmer. Det kommer sterke ønsker fra lokalkirkene i for eksempel Afrika og Asia om å få bl. a. en liturgi som er meget mindre bundet til den latinske. Den del av Østkirken som er forenet med Rom har her en klar fordel, idet den alltid har hatt sin egen liturgi og til og med sin egen kirkerett. Der er sterke ønsker i deler av Afrika og det fjerne Østen f. eks. å stå på like linje i så måte. Denne tendensen er blitt noe forsterket ettersom arbeidet med den nye kirkerett for den latinske ritus skrider frem, fordi mange mener at det ikke er ønskelig eller mulig i tider og områder under så hurtig utvikling å ha en enhetlig kirkerett. Andre mener det stikk motsatte, nemlig at Kirkens enhet må beskyttes nettopp på denne måte. Jeg vil tro og håpe at den nye lovbok, når den kommer, vil gi atskillig større selvbestemmelsesrett innen de enkelte områder som har sin egen karakter. Jeg vil tro at det nordiske området for eksempel, etter som årene går, vil profilere seg langt sterkere.

— De ideer man fra nordisk hold har ført ned til Rom under de fire Synodene som hittil har vært, har de forsvunnet i det store eller merket man at noe blir sittende?

— Det vi har kommet med har vært ting som forsåvidt har ligget i luften. Som jeg av og til sier: Man skal huske på at store dyr beveger seg langsomt. Men når en elefant beveger seg, så er det så det merkes. Vi har fremholdt legfolkes betydning, vi har sagt at vi synes spørsmålet om kvinnens stilling i Kirken bør tas opp på bredere basis. Jeg tror begge deler vinner inn-

(Forts. neste s.)

BISKOPEN -

FORTSATT FRA FØRIGE SIDE

pass. Det er meget seriøse teologer i den katolske kirke som holder på at kvinnen kan ordineres til prest hvis Kirken vil. I motsetning til andre teologer som har ment at kvinnen ikke kan ordineres fordi hun er kvinne.

— De har selv bestemte meninger om dette?

— Den gangen jeg var ung prest og studerte teologi, så trodde jeg på det siste, det hadde vært akseptert i århundreder. Men kardinal, den gang pater, Daniélou var av den mening at det ikke forelå noen virkelig viktige teologiske grunner mot ordinasjon for kvinner. Og det man har vært inne på under Synoden i 71 og nå i 74 er at man må utrede videre det teologiske spørsmålet om mulighetene for kvinnens ordinasjon til prest.

Han legger til:

— Selvsagt vil vi få en helt forskjellig kirke hvis det blir adgang til noe slikt, men det er ikke det vesentligste. Hvis kvinnen teologisk kan ordineres til prest, bør dette gjøres i de områder hvor kvinnens evolusjon har kommet så langt at det er forsvarlig. Det er klart at man får store motforestillinger og vanskeligheter, og det vil bli en masse utredningsarbeider. Men jeg mener selv at en slik utredning må komme.

Så langt notatene fra denne samtalen. Den jeg innledningsvis dristet meg til å kalle en *ordknapp* biskop, snakker rett ut. De siste årene har jeg stadig hørt ting om hvor høyt han verdsettes av sine embedsbrødre verden rundt. Han kjenner utrolig mange av dem personlig, fra Konsilet, fra stadige møter i Rom, fra mange og hyppige reiser. Han er tydeligvis en kirkeleder man lytter til.

En ting til, og her er vi tilbake ved den gamle klostertradisjonen igjen: nylig holdt han sammen med et par andre et lite foredrag på Munch-museet i Oslo for en sal som var tettpakket av unge og gamle mennesker om bønn og kontemplasjon:

— Det gjorde faktisk et stort inntrykk på meg at man var så lydhøre. Det som slo meg var at den katolske kirke i kraft av sin kontemplative tradisjon har noe å gi her som vi ikke har forstått at det er et behov for. I den nærmeste fremtid vil jeg ta opp igjen tanken om et meditasjonssenter. Og på neste bispekonferanse vil jeg også presentere et forslag om utdanning av meditasjonsledere på nordisk basis. Man har både i Sverige og i Danmark meget interessante mennesker som driver med dette hver for seg.

Sier biskop Gran.

Som vi gratulerer med jubileet.

ÅGE RØNNING.

K

INK

Av AVERY DULLES S. J.

*H*istorien om Jesu fødsel ligner en myte. Er ikke alle mytologier i alle kulturer fulle av fortellinger om guder som kommer ned fra himmelen med åpenbaringer fra det høye, vandrer omkring i menneskeskikkelse og redder sine yndlinger fra fortvilte situasjoner? Vil ikke den kristne historie under kritikkens kjølige lys skrumpe inn til bare nok en slik myte?

I en viss forstand er inkarnasjonen en myte. Som andre myter er den en historie som griper oss fordi symbolikken i den på merkelig vis kaster lys over gåtene i vårt eget liv og hjelper oss til å bruke de kreftene som truer med å ødelegge oss, på en skapende måte. Ingen myte kunne holde oss fast i sitt grep dersom den ikke inneholdt et grunn av sannhet og legende kraft. Inkarnasjonen er en usedvanlig kraftfylt og opplysende myte, og overgår langt det menneskets fantasi kan finne på. De kristne tror at julens historie, til tross for alle legendariske trekk, beretter om noe virkelig, noe vi kan sette vårt håp og vår lit til.

vi håpe på noen julestemning?

INKARNASJON 74

Menneskets inngrodde hang til å lage myter kan lett forvanske denne historiens egentlige mening. En fremmedgjort fantasi er tilbøyelig til å skildre Guds Sønn komme til jorden som om det dreide seg om trolldom: et magisk univers, et fortryllet liv, en guddommelig lek. En slik fantasi lager seg en mytologisk Jesus-skikkelse: Jesu menneskelige natur blir enten oversett eller sett på som forvandlet ved et trylleslag. Under innflytelse av sentimental teologi og prekestolsvada har folkelig fromhet somme tider antatt at Jesus aldri blev fristet — iallfall ikke for alvor — og at han ikke på noe tidspunkt var uvitende om det han hadde bruk for å vite.

Men kritisk teologi forteller oss at Jesus ikke var noen gud forkledd som menneske, men et menneske akkurat som vi. At Jesus virkelig var menneske, har allerede de tidligste konsiler slått fast, og de tre første evangeliene og brevet til hebreerne tegner et gripende bilde av mennesket Jesus. Vår tids teologi taler om inkarnasjonen med nøktern realisme. Den er ikke redd for å erkjenne at Jesus følte frykt og smerte, skuffelse og overraskelse, at han lærte lydighet av det han led, at han på sett og vis vandret i mørke og levde i troen — som vi. I sitt jordeliv opplevde ikke Jesus fullt ut hva det vil si å være Gud, og han ble ikke spart for den angst og uvisshet som er menneskets lodd. Dette menneskelige bildet av Jesus er ikke bare mer troverdig, men har også større verdi religiøst sett enn det mytologiske glansblidet av Jesus som en gud som bare lot som han delte våre kår.

Men Jesus var ikke bare en av oss. Han er vår Herre og vår Frelser, Guds evige Ord som ble menneske av kjøtt og blod. Jesus var både Gud og menneske, det guddommelige var en del av hans personlighet. Derfor var hans liv her på jorden et liv i ubrutt forening med Gud, og i fristelsene forble han tro, trass i mørket som omgav ham. Ved sin oppstandelse fra de døde gikk Jesus fra dette mørke inn i det klareste lys, og han viste seg for sine som det herliggjorte, guddommeliggjorte menneske.

Inkarnasjonen er imidlertid ennå ikke oppstandelse. Julen samler våre tanker om begynnelsen på den prosess som ble satt i gang da Guds Ord ble menneske av kjøtt og blod. Den menneskelige natur er i Jesus, som i oss, det som gjør sårbar, flyktig, svak og dødelig. Jesu menneskelige natur, ennå ikke herliggjort av det guddomme-

lige ga plass for Korsets mulighet, og gjennom lidelse og død ble Jesu menneskelige natur gjort rede for det nye liv i Gud.

I inkarnasjonen møtes det guddommelige og det menneskelige, og denne hendelse kaster lys over både Kirkens og menneskets mysterium. Det annet Vatikankonsil sammenlignet Kirkens mysterium med det mysterium at Guds evige Ord ble menneske. Kirken er et varig fellesskap av dem som tror på Kristus og er forenet med ham. Som i læren om Kristus, så finner vi også i læren om Kirken to motstridende kjeterske tendenser. Den ene går ut på å guddommeliggjøre Kirken ved å overse dens menneskelige side, den andre ser bare det menneskelige og regner ikke med at Guds Ånd virker i den.

I likhet med inkarnasjonen er Kirken både en myte og en mytologi. Myten fører oss inn i Kirkens frelsesmysterium og gir oss del i det. Mytologien forvansker myten: den setter fantasi i stedet for virkelighet.

Det er mytologien kirkeledere utnytter når de stundom gjør krav på en nærmest magisk makt, nekter å avlegge regnskap for sine handlinger og setter seg imot nødvendige reformer — alt i Guds navn. Det er også mytologien som gjør de troende føyelige, sløver deres kritiske sans og luller dem inn i en ubegrunnet tilfredshet. Både presteskap og legfolk kan være fristet til å påberope seg mytologien for å slippe fra sitt ansvar overfor Gud og mennesker.

Mot denne falske guddommeliggjørelse står den stikk motsatte feiltagelse: å ikke se noe annet enn det menneskelige i Kirken. I våre dager er det lett å bli en desillusjonert kyniker, å rakke ned på de ansvarlige ledere, å spre bitterhet og mistillit. Troen motstår denne fristelse. Den opplever Kirken som den er, ser Åndens virke i den. Troen ser at Gud arbeider i menneskenes hjerter, at han gjør det mulig for dem å tro, å be, og å svare på de utfordringer de møter.

Den kristne må være lojal mot Kirken, for den er i sannhet Guds verk. Men han må også være kritisk, for det er like sant at Kirken er menneskeverk. Kirkens troskap mot Evangeliet kan ikke tas for gitt, den må erobres på nytt av hver eneste slektledd. Det hårfine samspill mellom guddommelig og menneskelig i Kirken gir vekst til

(Forts. s. 352.)

Tom krybbe

«Når krybben er tom, bites hestene,» sier folkevisdommen. Underforstått: I vel fordelt velstand hersker det fred og fordragelighet, med nød og pinaktighet blir det ufred. Det gjelder i den lille som i den store sammenheng, fra nabolaget til FN, og er en sørgelig elementær sannhet ikke bare om hester, men om mennesker.

Jeg husker ikke når det som et lyn slo ned i meg at ordtaket jo også kan få sin «åndelige» utlegning, langt ut over noe som folkevettet kan ha ment, og det på bibelsk grunn. I kristendommen er det graven som er tom, ikke krybben. Slik sett er den tilstundende julefest feiringen av den fulle og vel-forsynte krybbe: Der lå Verdens Lys, også kalt Fredsfyrsten. Tanken er nærliggende: Har vi fremdeles ufred

to tusen år etter hans fødsel, så er det fordi krybben er tom i dobbelt forstand: Materiell og åndelig nød. Overfloden flirer fettglinsende og bevisstløst hungeren opp i ansiktet, i dagens verden. Og millioner finner Betlehems krybbe tom i enhver forstand: Der lå for dem ingen Frelser, de ser ham ikke, aller minst i de mange mette som sier de tror på ham.

Forleden leste jeg et intervju i «Newsweek» med en Vestens vismann, den britiske forfatteren C. P. Snow. Han ser dystert på menneskenes fremtid, så altfor mange av de klarsynte gjør dessverre det. De er advarende meteorologer i vår skjebne, diverse lavtrykk er i ferd med å samle seg over våre hoder. Hungeren i verden er bare ett av dem. Til forskjell fra

noen andre, er det et uvær vi skulle kunne søke ly mot. Jeg har sett en del mat bli kastet i min tid, og hva vi i dag i det forspiste Vesten vraker som «svinn» og «rester» og «avfall» er ofte god mat som makelig kunne fø Bangla Desh — slik omtrent uttrykker han seg.

Men i Bangla Desh forblir krybben tom, så vel brødet som Frelseren er knapt til å øyne. Som alle predikanter har jeg høyt fra en prekestol skullet utlegge Jesu ord om ikke å sørge for den dag i morgen, ikke bekymre seg om hva man skal ete eller kle seg med — «se til liljene på marken!» Det var ofte med tungt hjerte: Kjente han ikke den faktiske verden, i sin samtid, i dag? Kanskje flertallet av menneskene har bare den ene mer

Også i norsk radio og TV:

Sending fra Vatikanet julenatten

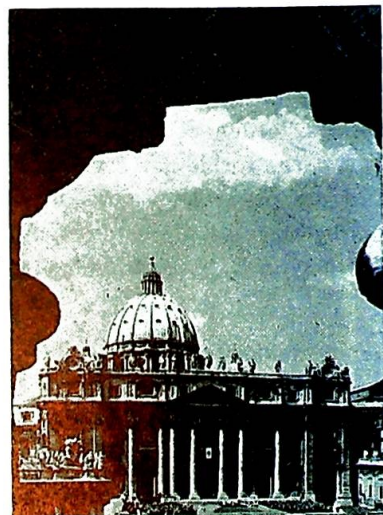
Den 24. desember 1974 kl. 23.30 europeisk tid (22.30 GMT), vil pave Paul VI innlede Det hellige år med den høytidelige åpning av «Porta Santa», den hellige dør i Peterskirken. Etterpå følger så Julenattsmessen, som avsluttes kl. 1.15 europeisk tid (00.15 GMT). Dette overføres også her i Norge i radio og fjernsyn.

Det hellige år, som tar sikte på en indre forsoning med Gud og en fornyelse av troen og det indre liv, kaller i første rekke på den katolske verden, men har betydning for hele menneskeheten.

Begivenheten blir overført over

det internasjonale fjernsynsnett via satellitter i bane over Atlanterhavet og Det indiske ocean. Repriser over TV vil bli sendt såvel i farger som i sort-hvitt — besørget av det italienske Radio- og Fjernsynsselskap RAI — som på sin side allerede har gitt dette oppdraget til regissøren Franco Zeffirelli, mens reprisene over radionettet vil bli besørget av Radio Vaticana.

I skrivende stund har nær sagt alle vesteuropeiske land sikret seg overføring av denne begivenhet, såvel gjennom fjernsynet som over radio.

eller mindre knugende bekymring, nei besettelse: Dagen — allerede i dag. For altfor mange av dem er krybben utvilsomt tom, både for føden og for frelsen.

Han kjente verden, bedre enn noen. Hva han talte om var Guds Rike, det er ikke innmeldt i FN og har ingen vetorett. Så feirer vi da jul som vi gjør, halve menneskeheten i eskapismens hygge, den andre halvdel i svart fortvilelse. Noen desperate legger terrorismens våpen bort for noen dager — kanskje. Vakholdet i Betlehem er nok forsterket og vel bevæpnet. Og senest ved nyttår er vi tilbake i virkeligheten, den gamle.

Tidligere i år hadde vi i Norge til løp til en smule alarm. Restaurantnæringen var truet av streik, riksmeglingsmannen arbeidet dag og natt, lønnskrav og påholdenhet holdt hverandre uforsonlige i sjakk. I vår del av verden strides man endog når krybben er full. Omsider løsnet det, over et prosenttall antagelig for begge parter. En Osloavis slo i overskriftene opp Frelsens Budskap: «JULEBORDENE REDDET!» Vår avskyelige lokale matorgie — det helt store skandinaviske koldtbord i juleutgave — var trygt. Mat — en rask tur for å få ny appetitt — mer mat. Slik er juledagene for så mange, dandert med litt god familievarme, kryssord, salmer fra barndommen til forbigående rørelse, som om krybben hadde vært fylt bare med rosiner og mandler. Kirken får — og gir — for hvert år i en tragisk tid litt dårligere smak i munnen, ved å sakralisere dette tankeløse kosebehov. Ved juletid blir den ekstra gemytlig, mens vi lever i en tid hvor den i desember burde te seg ekstra ubehagelig. Den avrunder det

utålelige og banaliserer det opprørende. Ved juletid blir den ekstra tradisjonell, mens det er da den burde være på sitt mest revolusjonære.

For julens budskap er revolusjonært, en sang om det menneskenes brorskap som menneskene forråder — endog til salmetoner. Hva kirken skulle si, fra Vatikanet som i det minste utkantkapell, er vel omtrent dette; det rammer de emsige klassekjempere av vekslende farve med temmelig lik tyngde: Bygg hele dette gevaltige julesirkus ned til dets faktiske kjerne! Det kunne bli en følelse av dyp skam, en uro i blodet. For barnet vokste jo til en mann som sa, at om du har noe uoppgjort med ditt menneske, bør du holde deg borte fra alteret inntil den sak er klar og du har gjort hva du kunne i forsoningen. Kom ikke hvordan som helst Gud for øye!

Det elementære — livet og det daglige brød som bærer det — er nemlig uoppgjort. Det brødet er aldri blitt virkelig delt og blir det ikke, de harde

hjerter vil det ikke. Vårt eget er, fra en viss grense av, ett av dem. Politisk er de hjertene ganske vel fordelt i landskapet, enhver kaver for seg i den livsform vi har skapt. Det kunne settes fine taktiske ord på dét, både her og der. Også det udiskuterbare — at medmennesker sulter — er under diskusjon, det brukes til formål som ikke har noe med kalorier å gjøre.

Akk! Disse gledesforstyrrende! Som ikke lar oss feire jul i «fred», om så aldri hermetisk! Som på død og liv skal plage oss og moralisere over våre beskjedne gleder i julen og gi oss dårlig samvittighet over en skive skinke. Verden er fæl nok til hverdags, er det ikke lov å hvile et par dager fra den? Forresten har vi da tenkt også på Frelsesarmeens gryte og utelligernes jul — rundhåndet og dét! Forresten har vi år for år nærmet oss den nøkterne, «alternative» jul — i kirken går vi også.

I Roma vil pave Paul åpne det Helige År i forsoningens tegn, i Betlehem vil vaktene få maskinpistoler, i Belfast vil partene muligens — men bare det — respektere de tente lys i hverandres vinduer til over helgen. De er jo «katolikker» og «protestanter» — det skal bety kristne.

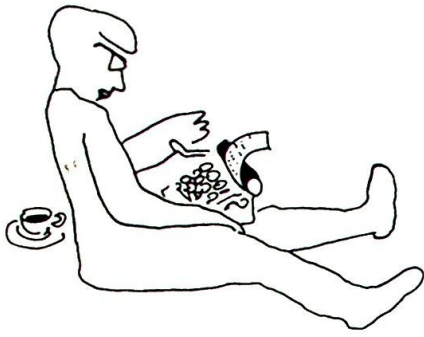
I Bangla Desh er krybben tom, som den har vært før.

Og jeg er nokså trist, over kanskje å ha forbitret julegleden for atskillige som ganske visst ikke fortjener den (det gjør intet menneske, dertil er den for stor), men som var blitt lovet den av En som aldri løy om virkeligheten.

ST. OLAV'S

REDAKSJON

TLF. 20 72 26 - 28 95 18

Uken som gikk

Forbilder

Siste uke var det Siegfried Lenz-aften i Oslo, vi fikk ham på nært hold. Lenz er 48 år gammel. Han debuterte med en roman i 1951 og har siden skrevet bøker og skuespill som har gjort ham til en av de fremste forfattere i dagens Tyskland. Noen av hans skuespill har hatt suksess på Deutsche Schauspielhaus i Hamburg, og hans bøker oversettes til andre sprog, blant annet til norsk. Mange av oss ble antagelig presentert for ham med boken *Tysktime* som vi også så i et par fjernsynssendinger, og hans siste arbeide som i år kommer fra Aschehoug, **FORBILDET**, bekrefter at han er av stor klasse.

Hva handler egentlig *Forbildet* om, det er en tykk bok på over 360 sider som man først kanskje åpner med et vintertrett sukk, men som man så sitter kveld etter kveld med i stille og dyp glede. Hva handler den om?

Jo, dette:

Tre tyske pedagoger arbeider med et leseverk for skoleungdom. De møtes i Hamburg for å lage kapitlet om livsbilder og forbilder, for å finne frem til personer og livsskjebner som kan virke som idealer for unge lesere. Den pensjonerte rektor Valentin Pundt representerer den eldre generasjon og det den står for av gode ting, Janpeter Heller er en lektor i slutten av tredve-årene som forsøker å være i pakt med dagens ungdom, dr. Rita Süßfeldt er en kjederøkende intellektuell som kjører bil uten sans for trafikkregler.

De tre finner fort ut at oppgaven er vanskelig. Ikke bare er det besværlig å bli enige om idealer i litteraturen, deres privatliv er også komplisert. Man stiller seg spørsmålet: Er det overhodet mulig å stille opp et forbilde? Det er dr. Süßfeldt som først stiller problemet, og Heller nikker — «med en hel serie eftertenksomme nikk.»

* *

«Nå viser Janpeter Heller ikke bare at han er forberedt, men også hva han har forberedt seg til, rolig og uanfektet står han og lener seg mot «minneveggen», rekapitulerer sine synspunkter og lar så en del av de forbilder han først og fremst ønsker å få bannlyst og sjaltet ut passere revy, kjedsommelig velkjente skikkelser som går igjen som fyllekalk i hver eneste lese-

bok, og som han nå synes det er på tide å få avskrevet som ubrukelige en gang for alle.

Han tar for seg den uunnværlige kapteinen som går ned med sitt skip uten å gjøre det minste forsøk på å redde seg: Heller gir ham attest for blind og komplett tåpelig pliktfølelse og innstiller ham til dårligste karakter. Han konfronterer dem med den berømmelige festningskommandanten som blir på sin post «til siste mann» for å gi sivilbefolkningen en sjanse til å flykte: denne type, hevder Heller, må rett og slett betraktes som en ulykke, fordi han aldri vil kunne begripe at man ikke kan oppveie et liv med et annet. Han trekker frem tindebestigeren som tross alle advarsler setter livet på spill for å bevise at det må kunne gå an å bestige Eiger fra nordsiden selv om vinteren, han stryker Heller uten nærmere kommentar. Forskeren som ikke bryr seg en døyt om følgene av sine oppdagelser, den gudfryktige fyrsten som benåder en landeveisrøver, men sender sin tvilende bror i landflyktighet, pionérsoldaten som lar sprengladningen på sin egen rygg eksplodere for å slå en bresje i en fiendtlig stilling: hele det gjengse sortimentet av forbilder får sitt pass påskrevet av Heller, blir gransket, bedømt og vraket som ukurant kram, oppreklamert av en anmassende pedagogikk. Disse typene har vi simpelthen ikke lov til å selge, sier han. Skal det først være forbilder, burde man jo helst kunne lære noe av dem, men av disse her kan man jo overhodet ikke lære noe som helst...»

* *

Dette er i begynnelsen av de tre personenes brev. Rektor Pundt har straks innvendinger, han er enig i at selv forbilder må forvises til mørkeloftet når de ikke lenger er «representative for vedtatte holdninger». Han har intet mot en granskning. Det ikke å ta noe for gitt, hører med i hans fag. Men ventes det ikke også at han skal ha noe å tilby de unge, noe å gå inn for, slå til lyd for? Har herr Heller noe å tilby? Han sier at han er spent på hva Heller sitter med i bakhånden.

«Forbilder, sier (Heller), selve begrepet er blitt difjult og tvetydig i vår tid, sier han, han synes at hele dette kapitlet i leseboken burde ha en annen tittel, for eksempel: Det selvinnyttende. Bare han hører ordet *Forbilde*, føler han seg fristet til å innta en slags givaktstilling.»

Drakampen mellom de tre er i gang.

* *

SIEGFRIED LENZ FORBILDET

ROMAN ASCHEHOUG

Dit vi kommer — forøvrig på det tidspunkt da Pundt ligger på sykehus etter å ha blitt slått ned av en gjeng ungdommer i en park — er at de ikke har noe som kan avløse eller erstatte de gamle forbildene.

De stort sett enige om at de gamle idealer ikke lenger kan brukes, men de kan ikke bli enige om noen nye. Eller: De har selv ikke noen nye.

Det siste forslaget som Rita Süßfeldt og Janpeter Heller endelig får levert fra seg, blir forkastet. Og da de to sitter sammen til slutt, skriver Heller et kort til den gamle rektor på sykehuset:

«Kjære rektor Pundt, ja... Og med ett senker Heller kulepennen, presser leppene sammen, noler et øyeblikk som for å være sikker, og så skriver han og leser samtidig ord for ord: Like før min avreise har det endelig lykkes oss å finne et tidsmessig forbilde: det dreier seg om en intakt vindmølle, som synbart for alle slår om seg med fire vinger ved tilstrekkelig bevegelse i luften. Dette betros Dem av Deres Janpeter Heller ved

* *

Som i mange viktige bøker, finnes det mange, skal vi si, innfallsporter. Dette gjelder i sterk grad også denne boken, andre vil lese den på en helt annen måte kanskje enn meg og ha stort eller større utbytte av det. Men dette er altså min personlige vurdering. ♣

Jeg har valgt å omtale slutten, nederlaget — fordi det er et streif av håp i nederlagets ironi:

Blant de forbilder de tre stiller opp under sine møter på Hotell Klöver, er det ett som spesielt opptar dem, beretningen om Lucy Beerbaum, biologen som alene og uten kontakt med omverdenen sultestreiker i Hamburg i protest mot den skjebne mange av hennes venner lider i «oberstenes» fengsler i Hellas. Deres oppdragsgiver avviser det:

«... Dunkhase kaller Lucys aksjon et eksempel på det passive opprør som riktignok tar seg godt ut, men for øvrig fortrinnsvis utmerker seg ved sin virkningsløshet. Han tenker nå engang først og fremst på alle de unge menneskene som altså nå skulle bli tilbudt en gammel dame eller iallfall hva man må ha lov til å kalle en eldre kvinne som forbilde: han selv er ennå ung nok til å oppleve bare selve tilbudet som en utfordring til hans generasjonsfølelse. Det vekker umiddelbart mistro. Og tvil. Og ulyst til å annamme — han sier annamme — noe av det et slikt forbilde måtte ha å lære fra seg.»

Og enda større blir oppdragsgiveren Dunkhases skepsis når han tenker på det eksempel som de har presentert som forbilledlig:

«Protest mot illegal maktbruk — javel. Men det er en privat protest, kontemplativ, meditativ... Jeg kan like lite forestille meg at vår ungdom vil akseptere et forbilde som bare lider, medlider, melodramatisk, men passivt.»

«Nettopp, sier Heller, og derfor bør vi også bare anerkjenne et forbilde som enten egger til aksjoner eller gir eksempler på aksjoner, alt annet er melkepapp.

Dunkhase overhører ikke bare Hellers sarkasme, han guterer Hellers ord som om han skulle ha sagt dem selv...»

Per Brønno

ST. OLAV

KATOLSK
TIDSSKRIFT

HVER 14. DAG

KR. 50,— PR. ÅR

Torfinn Juell:

Hvor finner jeg min barndoms kirke?

Da jeg etter megen betenkning, påtok meg å behandle dette tema, var det fordi jeg i den senere tid stadig oftere har møtt denne tærende lengselen tilbake til «barnekårets» Kirke, hos katolskfødte legfolk av min egen generasjon, såvel som hos konvertitter fra en 10-20 år tilbake. Denne nostalgien — lengselen tilbake til en Kirke man i retrospekt husker som en — i all sin variasjon og rikdom — enkel og trygg frelsesvei — varierer selvfølgelig i styrke og dybde fra katolikk til katolikk. For noen er den bare øyeblikkstemninger når de stilles ansikt til ansikt med dagens mange uvante holdninger, krav og problemer. For andre er nostalgien en konstant og nagende følelse av at man har tapt kontakten med sitt egentlige åndelige hjem — en kilde til virkelig tvil og fortvilelse.

Så kan man diskutere hvor relevante slike «følelser» er — mennesket er jo et fornuftsvesen, og de fleste av oss har jo allerede fornuftsmessig avfunnet oss med serier av ytre og indre forandringer i dagens Kirke. Men personlig vil jeg allikevel hevde at ca. 90 % (for å ta et tall!) av våre handlinger og holdninger enten er rent intuitivt følelsesbetonede eller rasjonaliseringer på følelsesmessig basis. Dette gjelder ikke minst troslivet som i så høy grad engasjerer det hele menneske — følelsen av tilhørighet er vel det sentrale kriterium på vår tro på Kristus og hans Kirke. Troslivet er jo da også egentlig i sitt innerste vesen en identifikasjonsprosess som

skal munne ut i et «ikke jeg lever, men Kristus lever i meg» — og Kirken er, per definisjon, Kristus i tiden! Da blir ikke nostalgien lenger noe svermerisk føleri, men en farlig glide-skala fra det oppgitte «Ingen ting er som i de gode gamle dager» ned til et tidstypisk: «Nei, nå skjønner jeg ingen ting lenger — jeg må ærlig og oppriktig melde pass». Melde pass i liturgisk engasjement, melde pass i trosfellesskapet, melde pass i trosformidlingen til barn og ungdom, — kanskje ikke minst dette siste! For akkurat i trosformidlingen skulle vi jo trekke på egne innarbeidete holdninger og dyrekjøpte erfaringer, og så blir vi plutselig og smertelig oppmerksomme på at utviklingen har skapt en kommunikasjonssvikt som truer med å bli et dobbelt svelg mellom leg og lærd og mellom barn og foreldre.

Hvis jeg våger meg til å berøre et så ømtålelig og, for mange, personlig engasjerende emne som dette, så er det på mange måter for å avbetale litt på den uendelig store gjeld jeg selv har til vår tradisjonelle Kirke. For det annet er det fordi jeg, som «barnefødt» katolikk, har fått følge utviklingen i Kirken i Norge, fra trettiårene til våre dager, på så nært hold, og under så gode forhold, som det i de færreste tilfeller blir en legmann forunt. På dette punkt blir mitt innlegg et vitnesbyrd om hvordan jeg personlig, etter megen famling og usikkerhet, mener å ha funnet en slags logisk og følelsesmessig holdbar balanse mellom «min katolske fortid» og «dagens Kirke».

Men da må jeg først presentere meg selv nærmere: Jeg ble født i slutten av 1920-årene, i Bergen, den mellomste av 3 gutter, i en familie hvor far var konvertitt. Mor var hverken eller, men fortsatte trofast å oppdra oss barn katolsk, også etter at hun var blitt alene med oss i begynnelsen av 1940-årene. Min barndoms opplevelse av katolisismen ble derfor i 13 år knyttet til St. Pauls kirkes lange og ufunksjonelle tarm av et kirkeskip, som syntes konstruert særlig med to ting for øye: en påtvunget askese i umenneskelige knelebenker og en markert avstand mellom det sakrale og menigheten der alteret tronet 6 høye trinn over kirkegulvet, forskanset bak en massiv forvarsmur av en kommuniionsbenk! Ellers lå det katolske senter (eller ghetto?) sentralt og kompakt samlet rundt kirken med prestegård, skole og nonnekloster, i Bergens sentrum.

Fra 3—4 års alderen fikk jeg lære å bli stuert til høymessebruk gjennom ubønnhørlige, timelange søndagsmesser, hvor barnas vesentlige oppgave var å lære å sitte stille og holde munn! Så, i 7-års alderen kom avansementet til fullbefaren ministrant med ikke bare de liturgiske handlinger på fingerspissene, men også ordene på automatisk rams: et «Orate fratres» utløser selv i dag hos meg svaret: «Suscipiat Dominus sacrificium de manibus tuis» etc. Jeg kommer alltid til å betrakte det som et høydepunkt i min katolske «dresur» at jeg i 7-års alderen mestret denne tungebrekkende latinske tek-

sten i tidens høyt oppdrevne messe-tempo! På denne måten ble jeg altså introdusert til menigheten i Bergen, da som nå, «nokke for seg sjøl» med en liten men solid kjerne av relativt barnerike katolske familier, som jeg ennå treffer igjen i katolsk sammenheng i 2 og 3. generasjon. Her ble den katolske oppdragelse ivarettatt av virkelige prelater i Mgr. Snoeys' tradisjon: med et fast grep om hyrdestaven, som ble benyttet når det var nødvendig for å holde hjorden på den smale og rette sti, men også med intuitiv forståelse for «saltklumpens» betydning, for oss barn gjerne i form av en drops fra soutandypet eller «sjokolade» fra esken bak sigarboksene! Og overalt en liten men trofast og utrettelig sort—hvit gruppe av Herrens tjenerinner og prestenes håndlangere: fra kateteret til sykesengen, fra stille morgenmesser til sene oppvasker etter menighetsfestene: alltid Franciskus-søstrene! En for utenforstående tilsynelatende anonym gruppe, men for oss barn individualisert gjennom sine kuriøse latinske navn og sin håndfaste og livsnære omsorg for hver enkelt snørrete tjuaugutt og jente, som de fulgte med vaksom kjærlighet gjennom barne- og ungdomsårenes mange snarer og fristelser. Ikke kan jeg si noe vesentlig om min kirke-opplevelse uten å nevne dem (i ærbødighet!).

Innenfor denne rammen lærte jeg at jeg var katolikk og de praktiske konsekvenser av det. Alt mens bibelhistorie, kirkehistorie, troselære og liturgi ble innøvd, fikk jeg også nokså raskt lære mitt gudsforsholds harde

realiteter søndagsmesser i solskinn og regn, turnustjeneste som ministrant i grytidlige, gråkalde morgenmesser eller i fine maikvelder, mens kameratene boltret seg i Nygaardsparken eller på fotballbanen. Vi hadde fredagsabstinens og eukaristisk faste (hard nok for sultne fremslenginger!) og en virkelig fastetid. Vi hadde «hjemmepåske», mens de andre dro til sneen på Voss og Finse, vi hadde midnattsmesse julenatt, novener, andakter, skriftespeil og skriftemål, røkelse, vievann etc. i det uendelige. Det folk så vanskelig forstår i vår bløtaktige tid er, at selv om meget av dette ofte var hardt, så virket det sjelden urimelig — vi var jo katolikker!

Og slik ble også min første «moderne» kontakt med Kirken da familien i mitt 13. år flyttet til Oslo. Vel var avstanden til St. Olav domkirke større enn til St. Pauls i Bergen, men nå var grunnlaget usvikelig fasttømret. Jeg og mine venner suget ivrige til oss den dogmatikk og praksis som lærde og engasjerte prester ga oss i gymnastiden. Vi fylket oss sammen i et «katolsk miljø» og forberedte oss på stillingskrig mot statskirke, baptister, metodister, humanister, ateister og alle andre -ister! Vi organiserte oss i lag og landsforbund, tok opp nordisk samarbeid og sommerskolevirksomhet, studerte «katolsk aksjons»-teknikk og jocismens tre stadier for å gjenvinne et sekularisert samfunn for Kristus. Vi solidarisererte oss virkelig og totalt med hele den romersk-katolske kirke i dens tradisjons dybde og universalitetens bredde

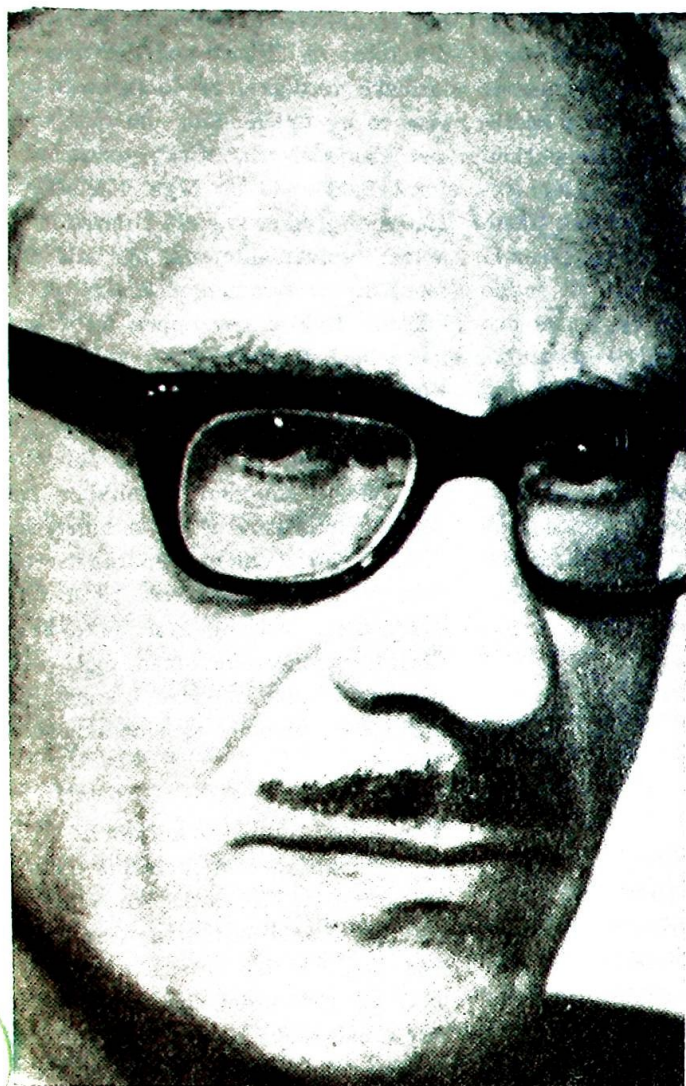
Mange falt nok fra med årene, men en broket skare ble igjen, og nye kom til, forskjellige av legning og ofte tiltrukket av de forskjelligste aspekter av den samme Kirke.

Slik fikk Kirken i Norge sitt særpregete demografiske preg: ikke oppbygget av homogene lokale befolkningsgrupper, men av grovt klassifiserbare interesse-grupper: noen søkte Kirken særlig for dens absolutte en-

het og urokkelige autoritet, mens andre først og fremst søkte liturgiens latinske verdighet og klostrenes tidløse ro og dybde. Side om side med den nasjonal-romantiske gruppen i Lars Eskelands og Mgr. Kjelstrups tradisjon, fylket seg altså deres motpoler: universalitetens og latinens forkjempere sammen med (srl. etter krigen) flyktningegrupper og fremmedarbeidere, som i den tradisjonelle Kirke fant bånd tilbake til sin fortid og sien respektive hjemland. Bare en ytre holdning syntes felles for alle oss voksne «norske» katolikker fra den pre-konsiliære og pre-økumeniske fase: vi var gjennom oppdragelse og livserfaring kondisjonerte til å forsvare med nebb og klør, ikke bare setnrале trosverdier, men også alle Kirkens sekundære ytre kjennetegn, som kjære symboler og hederskronede klenodier!

Det var inn i dette miljøet at Vatikkankonsilets ajourføring plutselig, nesten uten forvarsel, kom veltende som, jeg hadde nesten sagt, en syndflod. Som ved den lutherske reformasjon på 1500-tallet, kom fornyelsen høyst overraskende for legfolk flest, nærmest som påbud ovenfra og utenfra — uten et følt behov i kirkefolket, uten tilstrekkelige informasjon ned til, for å snakke populært, «grasrota». I en kontinuerlig serie av prinsipp-erklæringer i typisk snirklete og steril kuriestil (uleselige og uleste selv blant våre hjemlige stuelærde!) ble det kunngjort — og rettfærdiggjort — at mangt og meget av det som hadde utgjort vår «katolske identitet» i diasporatilværelsen var avskaffet, modifisert og tillempet dagens situasjon eller tidens behov. Jeg behøver såvisst ikke her ramse opp bitre minner om avskaffelsen av latin, universalitetens symbol og segl, av folkeoppdragende institusjoner som eukaristisk faste og en «konkretisert fastetid», ei heller reduksjonen av folkelige andaktsformer som helgenfester, rosenkransen og sakramentsandakter. Viktigere synes den påfølgende svekkelse av sakramental praksis, særlig

(Forts. s. 355.)

Karin Gullerud-Johansen:

En roman om å

For bokens personer er oppdiktet, som deres verden er det. Hauge pukker på det, og for våre øyne setter han alt i scene. Hovedpersonen skapes: «Eg vil at hovudpersonen skal vera fødd om lag ved dei tider den første verdenskrigen braut ut, vi set året 1915.» — «Hovudpersonen i desse bøkene skal heita Bodvar Staup.» Med samme suverene diktermyndighet flytter Hauge på de øyer, holmer og skjær han ser fra hyttevinduet, ommøblerer naturen etter sitt behov, setter navn på gårder og steder på det han kaller Bodvars øy. Alfred Hauge vet så godt som noen at tanken om nøkkelroman lett vil melde seg. Foregår ikke romanen der dikteren selv vokste opp, og er ikke hovedpersonen jevnaldrende med ham selv? Er ikke all denne staffasje bare en avledningsmanøver? Forfatteren svarer hverken ja eller nei, bemerker bare at problemstillingen er uinteressant. «Ingen diktar kjenner sin eigen person så pass bra at han er i stand til å skriva ei tilnærma sannferdig bok om seg sjølv. Nåja, på andre sida: Han kan vanskeleg unngå det.» Men ingen skal kunne komme og peke på steder og folk og si: «Der var det!» eller: «Han var det!»

Alfred Huges bok av året, «Perlemorstrand», er første bind av en påtenkt romanserie med tittelen «Århundre». Planen for den skisserer forfatteren slik: «Det har kome for meg at eg skal skriva eit romanverk om vårt århundre og om ein mann som gjennomlever vårt århundre.» Det skal altså bli en tidsroman og samtidig det man tidligere kalte en utviklingsroman. Et ærgjerrig prosjekt, men vi er etter alt å dømme kommet så langt ut i det 20. århundre at man føler trang til å se seg tilbake, ikke bare for å minnes, men for å tolke det man har gjennomlevd — kan hende også i håp om å kunne skimte konturene av den verden som venter oss, på den andre siden av «1984» som forfatteren sier.

Opplegget til boken er noe uvant. I stedet for å føre leseren rett inn i en oppdiktet verden med oppdiktete personer slik at illusjonen blir virkelighet for ham, er det forfatteren selv som i romanens første kapittel trer leseren i møte. Han tar ham med til sin dikterhytte på Sørvestlandet, innvier ham i sine planer og innbyr ham til å arbeide aktivt med. «Medarbeidar!» sier han. Skulle ikke de to kunne samarbeide, leseren og dikteren, bokens eneste to virkelige personer blant alle de oppdiktete?

Om Alfred Hauge opptrer som den allvitende, allmektige dikter som skaper sin verden og sine personer og erklærer at han alene kjenner deres skjebne og at han har dem i sin hule hånd, så nøyer han seg ikke med det. Han trer selv inn i boken som Bodvar Staups barndoms-kamerat. De er jo jevnaldrende. Det han forteller, er altså til dels felles barndomsminner, men det meste har Bodvar selv fortalt ham da de møttes på Utstein Kloster sommeren 1973. Slik får vi tre tidsplan, som forfatteren kaller erindringsplanet, samtaleplanet og samtidsplanet. Det første omfatter hendelsene på Bodvars øy i årene 1920—1930. Sommeren 1973 møter dikteren Bodvar Staup på Utstein Kloster og i lange samtaler gjenoppfrisker de minnene fra barndommen. Om høsten samme år sitter dikteren i sin hytte og skriver ned det Bodvar har fortalt, og sine egne reaksjoner på både det og på sommerens samtaler. Bare samtidsplanet er egentlig virkelighet, men: «Alt er illusjon og meir enn illusjon.»

Snart glemmer vi imidlertid hva som er virkelighet og hva som er illusjon, enda forfatteren stundom bryter illusjonen ved å henvende seg direkte til sin «Medarbeidar» og gi ham del i sine betenkeligheter og vanskeligheter i

det bli menneske

arbeidet. Men da er vi allerede fanget inn, for såvel mennesker som miljø lever.

Et århundre har mange ansikter, sier dikteren, og han har tenkt at de alle etter hvert skal få form i hans verk. Men her i «Perlemorstrand» er det tiåret 1920—30 han tegner, slik det artet seg på Bodvars øy. Vi ser ikke meget til de lystige 20-årene her. Det er etterkrigstid, på godt og på ondt, mest det siste. Det gamle bygdesamfunnet med naturalhusholdning lever ennå, men står foran sin oppløsning. Det er begynnende nedgangstider og arbeidsløshet, og forsorgen er den bitre nødvendighet for mange. I dette tiåret går århundrets første tredjedel til ende, og de siste av nasjonens store støtter dør, en Roald Amundsen, en Fridtjof Nansen. Snart blir etterkrigstiden mellomkrigstid, og «den store toskeskapen» avløses av «den store vondskapen».

Og menneskene på Bodvars øy — forfatteren trekker ikke inn andre enn dem som hører til Bodvars slekt, og det er mange nok. Fire-fem generasjoner, mange herlige typer, skildret med humor og kjærlig forståelse. Den eldgamle bonden Assar med sin inngrodde forkjærlighet for de gode, gamle dager, «huldretida», og hans kone Hilda som like hårdnakket setter sin lit til fremtiden. Vi har den selvgode nasjonalromantiker Orm Andregg og hans forfrosne datter Stina, det ulike par Rasmann og Tonetta, det gudfryktige og milde par Jakob og Johanna. Øya har sin sosialist, skomakeren Gunvald som har fart på de syv hav og vet mange ting. Hans bror Eivind er misjonær i Kina og like stor idealist. Heller ikke norskamerikaneren mangler — storskryteren Kid Skarvaskjær. Han er langt fra noe søndagsskolebarn, men hva har gjort ham slik? Og vi finner brennevinssmugleren, agent Sandersen med ti vakre døtre.

Blant disse menneskene lever gutten Bodvar og hans søskenbarn Mons, — og barndomskameraten Alfred. I 1920 er de fem år, i 1930 står de på terskelen til manndommen. Det er ti viktige år vi lever sammen med dem. Interessen samler seg om Bodvar og Mons, mellom dem utspilles det drama som er bokens hovedtema. Også det gjør forfatteren rede for, før det hele begynner: «Det er Adam og Eva, Kain og Abel om igjen, Eden og alt anna enn Eden.» Adam og Eva, Kain og Abel — det smaker av syndefall og mord, og Hauge kaller boken en kriminal-

roman. Det som er visst, er mordet, og så er romanen langt på vei komponert baklengs ut fra det. Alt i første kapitel sier dikteren: «Sjølvs veit eg namnet på mordaren, ingen annan veit det, men enno ser eg ikkje alle vegar fram til mordarstaden, der kniven hogg. Du kjem til å sjå blenk av kniven her og der; stundom er blenket så brått og fort at du ser ikkje våpenet; men kanskje kjenner du støkken.»

Og slik er det. Boken er spennende, som en riktig kriminalroman, men spenningen ligger først og fremst i forholdet mellom Bodvar og Mons, et forhold som fyller leseren med utrygghet og angst. De to guttene er født samme år, barn av to søstre, Men Mons er «uekte» barn. Da han blir morløs i treårsalderen, tar Bodvars foreldre ham som sin sin egen. To år senere dør også Bodvars mor, og faren drar til Amerika. Guttene blir plasert hos slektninger. Alle steder blir de to sett på som brødre, noe Bodvar protesterer mot. Mons er nemlig ikk helt som han skal, han er noe å skamme seg over. Men han var født normal, og som han skulle, var han til han var tre år. Da hendte det noe, og siden stammer Mons og drar på den venstre foten. Bodvar har et slags minne, kanskje er det en drøm: Han har dyttet Mons ut av et vindu.

Utad står han som den snille og oppofrende, den sterke som hjelper den svake. Men i det stille erter han Mons og terroriserer ham, samtidig som han kan være snill mot ham også. Bodvar synes jo synd på Mons, men hatet vokser. Mons, den uekte, den evige toer som ikke får ord for seg — han føler eneren Bodvar som en trusel, og mer enn noensinne da de kommer i pubertetsalderen. Faren er kommet tilbake fra Amerika og har giftet seg på nytt. Begge guttene forelsker seg naturligvis i denne vakre, unge moren, og de kappes om å varte henne opp. Bodvar, som mener at han har førsteretten, må se på at hun tar seg mest av Mons. Og hatet vokser. Denne stammende stakkaren som ikke engang kan si «Schibboleth» — har han noen rett til livet, til å gå omkring og ta den velikke bare eneren, men den eneste...

Vi ser alt fra Bodvars synspunkt. Mons har jo ikke hatt evne til å ordlegge seg. Og nå er det den voksne mann, på grensen til alderdommen, som ser tilbake, minnes og forsøker å forstå hvem han var, hvem han er. — Han minnes sin barndoms angst som vokste i takt med hatet, angst for det grenseløse, for evigheten, for at livet er så kort, angst for seg selv, angst for den andre. Et skred av angst som får uttrykk i knugende mareritt.

Men Bodvar minnes også andre ting. Han minnes «ein fjern og tapt verden, attanfor sorger og syndefall. Perlemorstrand». Han kan huske det han kaller sin perlemoralder, tiden før barnet kan synde bevisst. For de fleste tar denne alderen slutt når de fyller tre år, men hos noen varer den til de er seks-syv år. Nesten alle har glemt denne perioden av sitt liv, de fortrenger den. Men Bodvar har bevart minnet om den, ja, om sin tid i mors liv.

(Forts. s. 353.)

Inkarnasjon 74

Forts. fra side 343

motstridende tendenser. Vi må gå helt inn for det som er av Gud og stå imot det som bare stammer fra det fordervede i mennesket. Men det er vanskelig å forbinde standhaftig lojalitet med kritisk årvåkenhet. Noen hver av oss kjenner disse kristne som er så lojale at de ikke vet å kritisere, men vi kjenner også dem som er så kritiske at man kan tvile på deres lojalitet. En grunnfestet, men nøktern tro vil ruste oss til å være både lojale og kritiske, både faste og smidige, alt ettersom situasjonen krever. Den vil lære oss når vi bør si vår mening, og når det er best å tie, og i begge tilfeller kan vi se hen til Kristus som vårt forbilde.

De kristne forestiller seg ofte at inkarnasjonen ikke har noen frelsende virkning utenfor Kirkens grenser. Julebudskapet forteller oss at Gud som frelser ikke bare er interessert i Kristi liv eller i Kirkens liv, men i hele menneskehetens historie. «Ved å bli menneske,» sier det annet Vatikankonsil, «er Guds Sønn på sett og vis blitt ett med hvert eneste menneske». Kristus kaller oss til en ny bevissthet om at det samme guddommelige mysterium virker både i oss selv og i de mennesker som minst ligner oss. Kristus hjelper oss således til å bygge et fellesskap, ikke bare sammen med våre medkristne, men også sammen med jøder, muhammedanere, hinduer og ikke-kristne humanister. Jesus er i hvert eneste menneske, fjernt eller nært, som kan hjelpe oss eller bli hjulpet av oss. Kirken på sitt beste er et tegn på Guds frelsende kjærlighet utstrakt til hele menneskeheten.

Kan vi mennesker av i dag håpe på noen julestemning? Er det mulig, etter alt det vonde året 1974 har brakt oss, å glede seg til denne tiden med glitter og stas, fester og gaver? Går det an å feire Fredsfyrstens komme når millioner av våre medmennesker aldri har sett noe som kunne ligne gryet av den messianske tidsalder?

Julens mytologi ville uten tvil forlange av oss at vi skulle lukke øynene for alle de altfor virkelige onder vår verden stønner under — krig, sult, vold, undertrykkelse... Men julens myte krever ingen falsk idyll. Ordet som ble menneske tar ikke bort menneskelivets kamper og gåter, men frelser det. Den kristne, som alle andre, vil fremdeles oppleve meningsløse ulykker, smertefulle sykdommer, kulde og sult. Det vil være tider med ensomhet, tider da ingen på denne jord hilser oss velkommen eller setter pris på oss. Døden vil fortsatt kaste sin lange skygge over vårt liv, som Korset kaster sin skygge over Betlehem. Men takket være Kristus kaster også løftet om oppstandelsen sitt lys, lik «lyset som skinner i mørket».

«Bare i lyset av det menneskevordne Ords mysterium

forstår vi menneskets mysterium,» sier det siste konsil. Jesus Kristus gjør det mulig for oss å tro — om enn ikke å fatte — at det er i menneskelivet med alle dets motsetninger vi finner Gud. Fordi den ikke er noen mytologi, gir myten om inkarnasjonen oss styrke til å se vår splittede verdens barske virkelighet i øynene, men også styrke til å ta imot Guds forsonende kjærlighet og gi den videre. Det er ikke inkarnasjonen som vil la oss slippe bort fra livets uvisshet ved å dra oss opp i en uvirkelig, himmelsk sfære. Den tvinger oss snarere til å grave oss dypt ned i jordens hjerte og gir oss evne til å se at *det* er skinnende av guddomsglans.

Ved K. G. J.

Fra «Catholic Herald»

This Week

by Mgr Bruce Kent

Synod Five

It had been an exhausting day one way and another and Her Gracefulness Archbishop Myrtle O'Grady was happy enough to kick off her platform shoes, loosen her stays and take a good swig of the Campari soda thoughtfully poured out by the firm female hand of her secretary, Monsignor "Bubbles" Molloy.

Journeys from Rome are always tiresome and after the long grind back from the station Her Gracefulness was relieved to be able to run upstairs, rinse out a few mitres, and slip into a more comfortable chasuble. Of course, noblesse oblige and she always made a point of calling in on the dear Brothers who looked after the domestic side of the sober episcopal brick and ivy palace of St Bingo's the Greatest.

Such good little souls. They were delighted with the pink model of St Peter's cut in pure cane sugar which was their present this time, and when Her Gracefulness, with a motherly nod, shooed them away, their happy voices could still be heard twittering merrily from the linen room. A special permission to watch Match of the Day was a treat they had not expected.

Bubbles Molloy was more than pleased to have a few minutes alone with her Bishop. "Just call me Mother" Her Gracefulness always insisted, wagging her wooden cross playfully. Now, on that friendly basis, the two of them were

together with weeks of gossip to catch up on. The Synod was of course first on the list and, as ever, the troublesome question of vocations. Was it true, asked the Monsignor, that over 20,000 girls had left the priesthood in the last five years?

Her Gracefulness nodded grimly but made no comment. Bubbles persisted. Was it true that some of their Ladyships had even broached the subject of the ordination of men? Just as an extreme measure of course. Her Gracefulness frowned. Yes it had been true and the papers had made much of it.

That absurd little Bishop from the orient, all hatpins and garters, Marsbar II, had brought the matter up in the most indiscreet way. The thing was nonsense, of course. From the earliest days, the Church had maintained that men were not the proper objects of ordination. Had not the Easter News been first entrusted to women? Had not those spineless apostles, all men, disgracefully run away?

No, the consensus of the Synod had been for the traditional teaching. Men undoubtedly had their proper part to play in the Church. There might even be a case for one or two men as observers at Bishops' meetings. But ordination! Her Gracefulness shuddered and there was plenty to shudder. Imagine going to confession to a man . . .

Mariaholm leter etter ny bestyrer

Efter at Bodil og Kjell Ruyter har bestyrt Mariaholm helt siden starten for nesten 6 år siden, ønsker de nå avløsning.

Vi håper å finne en ny bestyrer — gjerne et ektepar — som kan tenke seg å overta oppgaven. Mariaholm skolesenter eies av Oslo katolske bispedømme og ligger vakkert og fritt ved Øyeren, en times biltur fra Oslo. Året rundt kommer og går nye gjester, særlig ungdom, men også prester, søstre, foreninger. Det er et aktivt og

levende miljø. Det er ingen mangel på arbeid, men stedet er velutstyrt og moderne, og arbeidet er trivelig for den som aksepterer miljøet.

Bestyreren har ansvar for stedets daglige drift, og er underlagt Mariaholm stiftelse, som er oppnevnt av biskopen. Det stilles ingen bestemte krav til søkerne, men vi er interessert i å få kontakt med folk som mener at oppgaven kan passe for dem.

Vi kan tilby stor, moderne familiebolig på stedet, med fritt lys og bren-

sel, og med mulighet for å disponere bil. Oppgaven kan løses på flere måter — som heldagsjobb, eller som familiejobb ved siden av annet arbeid.

Det nåværende bestyrerparet kan gi nærmere informasjon. Men send gjerne et brev med opplysninger, så kan vi drøfte saken.

Stiftelsen Mariaholm Skolesenter
Skolen: 1822 GODHEIM. Tlf. Spydeberg 88 71 00/7261.

Kontor: Søster Pia, Akersveien 5,
Oslo 1. Tlf. 20 72 26.

En roman om . . .

Forts fra side 351

Da var alt ukløvd, en selv var hel og ukløvd. Alt var uskyld, og en var ett med altet. Men den dagen kom da man så det kløvde. Det var syndefallet, og angsten kom inn i barnets verden. Perlemorstrand synker i havet, men minnet er igjen som en lengsel etter det tapte paradiset.

«Alle har vi ei perlemorstrand attom oss, i ein fjern barndom eller før vi kom til verda,» sier forfatteren. «Og alle har vi ei perlemorstrand framføre, fjernt eller nær. Begge er strender ved det same store hav.»

Bodvar søker sin perlemorstrand, han søker helheten, men i sin umåtelige ærgjerrighet søker han det i det grenseløse, i vondt som i godt. Han ser at han har villet være Gud og Satan og menneske på én gang. Hadde han nøydt seg med å strebe mot å være menneske, hadde han vært nærmere sitt mål. Da ville det gått bedre både med ham selv og med de mennesker han har levd sammen med.

Og da ville han vel ha funnet sin bror og hatt råd til å la ham leve.

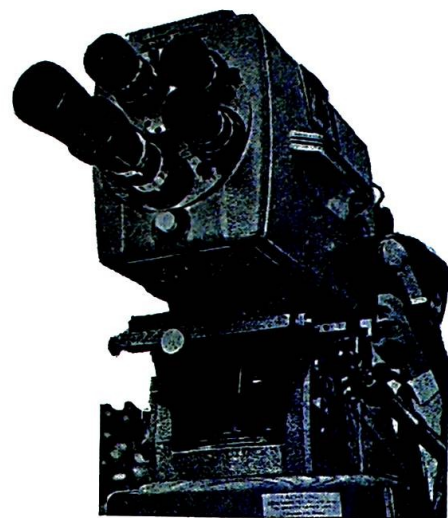
Hauge skriver om noen få mennesker i et lite avgrenset samfunn, men han ser på Bodvars øy som et bilde på hele jorden. Ved å velge Kain-og-Abel-motivet setter han bevisst sin historie inn i den store almenmenneskelige sammenheng. Han beretter om bestemte mennesker, men samtidig om oss alle. Det er vi som gjennomlever dette århundre i vår splittede verden, selv splittet, men med lengsel etter helhet. Og prøver vi ikke å finne den ved å sprengte det menneskelige grenser? Alfred Hauge synes å mene det, og han vil si oss at det bare er verd å være mennesker vi kan nå vår perlemorstrand.

Noen lettlest bok er ikke «Perlemorstrand». Den krever oppmerksomhet, og språket er mangfoldig, som innholdet er det: lyriske stemninger, knugende uhygge, burlesk humor — —. Men utbyttet er innsatsen verd.

Alfred Hauge:
PERLEMORSTRAND
Gyldendal 1974.

GUDSTJENESTER PÅ SØN- OG HELLIGDAGER		Stille- messe	Høy- messe
OSLO: <i>St. Olavs kirke</i> Akersveien 5 tlf. 20 72 26 - 20 72 44	lörd.:	19.00	—
	sønd.:	9.30	11.00
		19.00	—
<i>St. Hallvard kirke</i> , Fransiskanerne, Enerhauggt. 4, tlf. 67 23 83		8.35	11.00
		18.00	—
<i>St. Dominikus kirke</i> , Dominikanerne, Neuberggaten 15, tlf. 55 07 71		9.00	11.00
		18.30	—
<i>Vår Frue Villas kapell</i> , Montebello, Ullernchausséen 52, tlf. 55 81 21		9.00	—
<i>Grefsen kapell</i> , Glads vei 23, tlf. 212355		11.00	9.30
			9.30
ARENDAL: <i>St. Franciskus kirke</i> , Tyholmen, tlf. 22 209		8.00	10.45
BERGEN: <i>St. Paul kirke</i> , Christiesgt. 16, tlf. 21 54 10		9.00	11.00
			—
<i>Vår Frue kirke</i> , Helleveien, tlf. 22 73 53 - 25 77 07		9.30	—
			—
<i>Florida kapell</i>			19.00
DRAMMEN: <i>St. Laurentius kirke</i> , Cappelsngt. 1, tlf. 83 20 19		8.30	10.30
FREDRIKSTAD: <i>St. Birgitta kirke</i> , Kongensgt. 9, tlf. 11 438		9.00	11.00
HALDEN: <i>St. Peters kirke</i> , Kristian V's pl. 1, tlf. 81 168		8.00	10.45
HAMAR: <i>St. Torfinns kirke</i> , Torvgt. 113, tlf. 23 751		8.30	11.00
HAUGESUND: <i>St. Josefs kirke</i> , Haralds gt. 21, tlf. 23 195		8.30	11.00
HØNEFOSS: <i>St. Theresias kirke</i> , Vesterngt. 5, tlf. 21 266		9.00	11.00
KRISTIANSAND S: <i>St. Ansgar kirke</i> , Kirkegt. 3, tlf. 24 255			11.00
LILLEHAMMER, <i>Mariakirken</i> , lörd.: Weidemannsgate 3 A, tlf. 52 550 sønd.:		18.00	
			10.00
LILLESTRØM: <i>St. Magnus kirke</i> , Romeriksgt. 1, tlf. 71 28 85		9.00	11.15
MOSS: <i>St. Mikals kapell</i> , Ryggeveien 24, tlf. 41 038		—	11.00
PORSGRUNN: <i>Vår Frue kirke</i> , Sverresgt. 26, tlf. 50 793		8.30	11.00
STABEKK: <i>Maria kirke</i> , Nyveien 17, tlf. 53 77 35 <i>Eikeli kirke</i>		8.30	10.45
		19.00	9.30
STAVANGER: <i>St. Svithuns kirke</i> , Dronningens gt. 8, tlf. 25 534		8.30	10.45
		9.30	
TØNSBERG: <i>St. Olavs kirke</i> , Sandefjordsgt. 1, tlf. 11 949		8.00	10.45
TRONDHEIM: <i>St. Olavs kirke</i> , Prinsensgt. 2a2 Biskopen og prestegården, tlf. 21 214		8.45	11.00
		19.00	—
<i>St. Elisabeth hospital</i> , Ila, tlf. 21 670		6.15	—
KRISTIANSUND N: <i>St. Eysteins kirke</i> , Flintegt. 5, tlf. 72 779		8.00	11.00
LEVANGER: <i>St. Torfinns kirke</i> og <i>St. Eysteins sykehjem</i> , Jernbanegt. 29		8.30	11.00
MOLDE: <i>St. Sunniva kirke</i> , Parkveien 23, tlf. 51 467		8.30	11.00
ÅLESUND: <i>Vår Frue kirke</i> , Norgesund, tlf. 37 558		8.30	11.00
TROMSØ: <i>Vår Frue kirke</i> , Storgt. 94 Biskopen og prestegården, tlf. 3604		19.30	11.00
<i>St. Elisabethsøstrene</i> , Mellomvn. 47, tlf. 81 487		8.00	—
BODØ: <i>St. Eysteins kirke</i> , Hernesveien 22, tlf. 81 783		8.15	10.30
HAMMERFEST: <i>St. Mikal kirke</i> , Salsgt. 52, tlf. 11 447 (1. VII—31. VIII <i>St. Elisabeth Institutt</i> , tlf. 11 392)		19.00	11.00
		8.00	
HARSTAD: <i>St. Sunniva kirke</i> , Skolegt. 4, tlf. 61 501		8.00	10.30
NARVIK: <i>Den svenske sjomannskirke</i> , Prestebolig: Einervegen 7. Tlf. 41 634			11.00

ÅPNING AV DET HELLIGE ÅRET

Julaften vil altså massemediene verden over, selv vårt hjemlige NRK, formidle den høytidelige åpning av det hellige år med den symbolske handling der Paven med tre hammerslag åpner en dør som skal stå åpen hele året. Pius XII gjorde det sist i 1950 og fulgte en gammel tradisjon langt tilbake i paverekken. I år er det Paul VI som skal foreta en handling som kanskje mer enn noen gang tidligere virker meningsløs i en tid som er mer preget av murer og stengsler enn frihet og åpenhet. Hvorfor skal også ett år være mer «hellig» enn et annet, og med hvilken rett er det man setter i gang et slikt veldig apparat? Vi er kanskje også enda mindre motivert for et hellig år i dag enn for 25 år siden, og mange vil vel bare stanse opp ved sin umiddelbare irritasjon uten engang å gjøre noe forsøk på trengte inn til tanken bak det hele.

Men om vi skreller vekk det ytre skall for å komme inn til kjernen, vil vi oppdage at det hellige års budskap er julens eget budskap, varslet om Herrens komme. Hvert år forkynnes det ved juletid et nådeår fra Herren, og om feiringen av det hellige år foregår fra apostlenes graver i Rom, kunne det vel kanskje være like nærliggende å samles om krybben i Betlehem.

Egentlig skulle også Kristi forkynnelsen om frihet for de fangne oppfattes på en meget mer bokstavelig måte enn ved at Paven åpner en dør. Det er så mange andre dører som burde åpnes for at menneskene skulle få sin frihet tilbake og forsones med hverandre. Først og fremst skulle vi vel åpne vår egen stengte dør, vende oss mot medmennesker som har vært luk-

ket ute, gjøre opp gammel ufred. Å åpne den døren vil si å ta et skritt mot forsoning, forsøke å være litt mindre sneversynte, litt mer tolerante, være villige til å komme andre i møte, lytte og tilgi. Dette på det personlige plan, men hva i verdensmålestokk?

Når Bibelen proklamerer sine jubelår, tales det om frigjøring av slaver, ettergivelse av gjeld, om omsorg for de fattige og rettferdighet for alle undertrykte. I det hellige år 1950 ble det ut fra dette, i flere land gitt amnesti for fanger, og selv om dette bare er en liten dråpe i havet som ikke yter rettferdighet mot annet enn en brøkdell av de som trenger det, er det likevel et konkret tiltak i riktig retning.

Hellig år eller ikke — vi trenger å ruskes ut av dvalen, av den daglige rutine. Vi kan rystes over verdens nød på TV-skjermen og noen minutter senere synke bedagelig ned i putene med en god sigar. Vi kan lage opprop og demonstrere, skrike opp om sosial urettferdighet og samtidig underbetale våre ansatte. I julen får vi som regel litt dårligere samvittighet enn til daglig, vi blir litt mer åpne for andres behov. Kanskje er det ikke helt tilfeldig at det hellige år går av stabelen nettopp jule natt.

METTE ANDRÉSEN

SE SIDE
344

Jule- og nyttårgudstjenester i Oslo og Bærum

ST. OLAVS KIRKE, Akersvn. 1.

Fredag 20. des.: Kl. 19.00: Botsandakt og skriftemål.

Lordag 21. des.: Kl. 17.00—19.00: Skriftemål. Kl. 19.00: Messe.

Søndag 22. des.: Kl. 9.30, 11.00, 19.00: Messe.

Tirsdag 24. des. — julaften: Kl. 24.00: Midnattsmesse ved biskop Gran.

Onsdag 25. des. — 1. juledag: Kl. 9.30, 11.00, 19.00: Messe. I høymessen kl. 11 preker biskop Gran.

Torsdag 26. des. — 2. juledag: Eneste messe kl. 11.00.

Lordag 28. des.: Kl. 19.00: Messe.

Søndag 29. des.: Kl. 9.30, 11.00, 19.00: Messe.

Tirsdag 31. des. — nyttårsaften: Kl. 18.00: Takkeandakt med preken ved biskop Gran.

Onsdag 1. jan. — 1. nyttårsdag: Eneste messe kl. 11.00.

Lordag 4. jan.: Kl. 19.00: Messe.

Søndag 5. jan.: Kl. 9.30: Messe. Kl. 11.00: Høymesse med preken ved biskop Gran til Åpning av Det hellige år 1975. Kl. 19.00: Messe.

ST. HALLVARDS KIRKE, Enerhauggt. 4.

Mandag 23. des.: Kl. 19.00: Botsandakt og anl. til skrifte.

Tirsdag 24. des. — julaften: Kl. 14.00: Barnegudstjeneste med messe og communion. St. Hallvardguttene synger. Barna anmodes om å ta med sin gave til barna i Vietnam (Caritas innsamling). Kl. 23.00: MERK TIDEN): Midnattsmesse.

Onsdag 25. des. — 1. juledag: INGEN FROMESSE. Kl. 9.30: Messe i kapellet hos St. Elisabethsøstrene, Urtegaten 31. Kl. 11.00: Høymesse. Kl. 18.00: Aftenmesse.

Torsdag 26. des. — 2. juledag: Kl. 09.30: Messe hos St. Elisabethsøstrene. Kl. 11.00: Sangmesse. (MERK: Idag ingen fromesse eller aftenmesse i kirken.)

Tirsdag 31. des. — nyttårsaften: Kl. 18.00: Takkeandakt ved biskop Gran i St. Olavs kirke som fellesgudstjeneste for alle tre kirker i Oslo.

Onsdag 1. jan. — 1. nyttårsdag: Kl. 09.30: Messe hos Elisabethsøstrene. Kl. 11.00: Høymesse. (MERK: Ingen fromesse eller aftenmesse i kirken.)

ST. DOMINIKUS KIRKE, Neuberggt. 15.

Søndag 22. desember: Vanlige søndagsmessetider, unntagen kl. 18.30 (fransk messe) som faller bort.

Julaften: Kl. 16.00: Barnegudstjeneste. Kl. 24.00: Midnattsmesse.

1. juledag: Kl. 11.00: Høymesse.

2. juledag: Kl. 11.00: Messe.

Søndag 29. desember: Vanlige søndagsmessetider, unntagen 18.30 (fransk messe) som faller bort.

Nyttårsdag, 1. januar: Kl. 11.00: Messe.

GREFSEN KAPELL, Gladsvei 23.

Julaften: Kl. 22.30: Midnattsmesse.

1. juledag: Kl. 09.30: Høymesse. Kl. 11.00: Stille messe.

2. juledag: Kl. 09.30: Messe. Kl. 11.00: Messe.

MARIAKIRKEN, Nyveien 17, Stabekk.

Julaften: Kl. 15.20: Barnegudstjeneste. Kl. 24.00: Midnattsmesse.

1. juledag: Kl. 10.45: Høymesse. Kl. 19.00: Aftenmesse (engelsk).

2. juledag: Kl. 10.45: Høymesse. (MERK: Idag ingen fromesse eller aftenmesse.)

Nyttårsaften: Kl. 18.00: Aftenmesse.

Nyttårsdag: Kl. 10.45: Høymesse. (MERK: Idag ingen fromesse eller aftenmesse.)

EIKELI KIRKE

Julaften: Kl. 14.30: Barnegudstjeneste. Kl. 24.00: Midnattsmesse (engelsk).

1. juledag: Kl. 9.30: Høymesse. Kl. 10.30: Høymesse (engelsk).

2. juledag: Kl. 9.30: Høymesse.

Nyttårsdag: Kl. 9.30: Høymesse. Kl. 10.30: Høymesse (engelsk).

LUNDEN KLOSTER, Øvre Lunden 5.

Julaften: Kl. 18.00: Vesper. Kl. 23.00: Matutin. Kl. 24.00: Midnattsmesse.

1. juledag: Kl. 09.30: Høymesse. Kl. 18.30: Vesper.

2. juledag: Kl. 09.30: Høymesse. Kl. 18.30: Vesper.

Nyttårsdag — 1. januar: Kl. 09.30: Høymesse. Kl. 18.30: Vesper.

VOR FRUE VILLAS KAPELL, Montebello, Ullernchausséen 52.

Tirsdag 24. des. — julaften: Kl. 24.00: Midnattsmesse.

Onsdag 25. des. - 1. juledag: Kl. 09.00: Messe.

Hvor finner jeg min barndoms kirke?

(Forts. fra forrige side.)

i forbindelse med skriftemålet, en demokratiseringsprosess med vesentlige reduksjoner i avstanden mellom gudviede nonner og prester og en ytterst pragmatisk menighet, mellom et rent «deosentrisk» budskap og et verdslig, politisk engasjement. Rystende har det vært å iakttå den stadig mer markerte tendens til synkende hyppighet og relativisering av de såkalte «evige» løfter hos Kirkens kjernetropper og legfolkets åndelige støttepillarer! Og så i siste instans selve teologien: hva er der igjen av Kirken når selve den systematiske tros- og sædelære ikke lenger skal aksepteres og innlæres i troens tillitsfulle ånd, men saumfares og overprøves av den enkeltes nokså allsidig og tilfeldig formede samvittighet? Har vi da egentlig noe særpreget «katolsk» å formidle til samfunnet og våre etterkommere, — eksisterer min barndoms kirke egentlig lenger?

Jeg håper å ha formidlet at dette lenge for meg var mer enn et retorisk spørsmål — det var et troens være eller ikke være! Når jeg egentlig aldri reelt overveiet noe brudd med Kirken, skyldtes det vel i første rekke vane, men også en viss historisk innsikt og skoloring fra mitt yrke. Vel så jeg jo at dagens Kirke ikke lenger var det den var i går — men så lette jeg også forgjeves i historien etter en statisk Kirke! Fra starten til Tridentinerkonsilet og videre frem til 1871, var kirken alltid dynamisk (i hvert fall utenfor Norden!). Spørsmål om korstog, tvangskristning, inkvisisjon

(Forts. neste side)

JULETREFESTEN FOR BARN

av begge menighetene i Oslo holdes i år i Enerhauggt. 4

lørdag 4. januar kl. 17.

Hvor finner jeg min barndoms kirke?

Fortsettelse fra forrige side

og alle udøptes evige fortapelse tilhører katolsk tradisjon og historie, men var neppe i min tid aktuell teologi, for å ta noen helt tilfeldig valgte eksempler. Så meget visste jeg egentlig fra før av.

Men selve fornyelsen av mitt kirkesyn kom fra to helt andre kanter. Den nye hollandske katekisme for voksne ga meg, kanskje for første gang, trass i all sin uferdighet, en syntese som plutselig klarla tanker og utviklingstendenser som mitt årelange engasjement i katolsk ungdomsarbeid underbevisst hadde modnet. Det var et engasjement som hadde rystet ungdommen — og meg med den — til dypet av vår eksistensielle livsopplevelse, ved en ny forståelse av globalt ansvar, formidlet bl. a. gjennom atombomber og romferder, gjennom Kirkens menn av typen Teilhard de Chardin og erkebiskop Camara. Samtidig satte den påtrengende økologiske bevisstgjøring Bibelens ord om at menneskene skal «underlegge seg jorden» i radikalt nytt perspektiv og gjorde Kristi dommedagsvisjoner til dagsaktuelle overskrifter i avisene og på TV-skjermen! Totalt sett har disse fenomener, denne akselererende utviklingen, endret menneskenes kår på en så dyptgående måte at de, for meg, må tte reflekteres i nye holdninger, nye arbeidsfelter, nye metoder, ja fundamental nytenkning, i selv en så monolitisk struktur som den Katolske Kirke.

Den hva så med barndommen s Kirke? Må jeg da ikke helt avskrive den og dermed den kontinuitetens garanti som ligger i Kristi løfter om å være med sin Kirke til tidenes ende? — Her er det jeg møter det andre fenomen, som for meg — også følelsesmessig — har virket ster-

kere til å styrke troen enn mange lærde og spissfindige diskusjoner! I løpet av de siste få årene har jeg fått treffe igjen, ja samarbeide med, mange av de ordenssøstre som for en 30—40 år siden tålmodig ga meg min første innføring i troens verden og også fått møte andre søstre fra andre kongregasjoner og menigheter. Nå oppdaget jeg hos dem — mer enn hos mine «teologiske» læremestre, det må innrømmes — en entusiastisk glede over ajourføringen, en like tålmodig vilje til å gjennomleve det nye oppbrudds vemodige avskjedstagen som aktiv innsats for å forberede ferden inn i det ukjente — atter en gang! Siden denne «åpenbaring» har det ofte slått meg med undring at vi norske katolikker så blåøyd har tatt våre læremestres midler og ytre former for endelige formål og ubrytelige normer. Det er nesten utrolig at vi — selv ubevisst — åpenbart har tatt det for givet at den store gruppe av — ofte begavede og alltid helhjertede europeere — som i mer enn et århundre har funnet veien til et liv i ensomhet og kulde i et ugjestmildt og utakknemlig Norge — at de gjorde det for ytre formers og stivnete tradisjoners og formuleringers skyld! Kjernen i deres gjerning var jo i hvert enkelt tilfelle deres personlige møte med den levende Kristus, Hans kall og deres uforbeholdne «ja» til å være levende vitnesbyrd om evangeliets hele fylde. At kallet førte dem til Norge — at budskapet fikk tids- og kulturbestemte former — alt det var sekundært, underkastet forgjengelighetens lov.

I all sin tid her fikk disse apostler tidligere oppleve kristenfolket i dets barndom: snille eller slemme, lydige eller ulydige «barn av Kirken», som ofte, i den åndelige puberteten, følte

trangen til å bryte med foreldreautoriteten. Hvilken glede og lettelse må det ikke ha vært for dem når de så fra Peters stol hørte budskapet om at tiden nå var inne til å pålegge disse «barn» den voksnes frihet under evangeliets ansvar! Som Paulus sier: «Da jeg var barn, var min tale, mine tanker og mine ønsker et barns, men da jeg vokste til, la jeg det barnslige av. For ennå ser vi som i et speil, et gjenskin, men da skal vi se ansikt til ansikt; nå erkjenner jeg glimtvis, men da skal jeg erkjenne fullt ut, på samme måte som jeg selv er kjent. Og som det nå er, blir de stående: tro, håp og kjærlighet. Men størst av dem er kjærligheten».

Ittet er vel mer naturlig, når vi i moden alder føler arbeidets og ansvarets fulle tyngde, enn at vi nostalgisk ser tilbake på barndommens velregulerte tilværelse, hvor alt ble lagt til rette for oss, selv om prisen var en innordning under de voksnes (dvs. teologenes og moralteologenes!) «Du skal» og «Du skal ikke». Som foreldre og oppdragere kan vi føle trygghet og glede ved denne fase i en utvikling. En annen ting er at vi hverken kan, eller vel egentlig vil, gå i barndommen igjen! Som enkeltindividets vekst er en del av Guds skaperplan, er også Kirkens utvikling — og det var allerede en sentral del av vår barnelærdom — garantert og forutsatt i Guds frelsesplan.

Så er vi da som Abraham, som jødefolket i Egypt, igjen kalt til oppbrudd og fornyet søken etter det forjettede land og husker Kristi formaning da han utsendte sine apostler: «Ta ikke noe med dere på veien, hverken stav eller skreppe». Hverken samfunnsmakt eller tradisjoner, hverken dogmer eller oppdragelsessystemer, skal sikre oss suksessen på vår videre vandring: bare Kristi ord og hans ånd! Et helt folk, millioner på millioner i oppbrudd — et mektig syn, og uten Gud et håpløst foretagende! Men la meg da føye til at all min erfaring fra post-konsiliært kirkelig arbeid viser at når formene, maskene, revner, når støttepillarene fjernes,

søker mennesket i sin nakne forlathet hen til Gud, personlig og direkte, på en måte som stiller skolastikkens guds-bevis helt til skamme Vi kan synes at gudstjenestene blir vulgære, at moralfølelsen ikke stemmer overens med kodeks, men jeg tror at vi må innrømme at der er mer søken etter Gud, mindre fariseisk selvtilfredshet i våre rekker i dag enn bare for få år siden. Alle er vi oss bevisste, fra det øyeblikk troen blir et personlig anliggende for oss, at hele kirkefolket er personlig ansvarlig overfor Guds kall — i en sosial sammenheng. Mest gripende synlig synes jeg denne nye ånd gir seg uttrykk i det fornyede og økende nadverdsfellesskap som er så markert i vår tid. Det blir et vitnesbyrd om Kristi stadige nærvær og omsorg for sin menighet, et håndgripelig uttrykk for fellesskapets vilje til å holde sammen og å dele. Og begge aspekter trenges sårt: under oppbruddets nerveslit og fremtidens usikre vyer, blir det eukaristiske måltids enkle rituale «underet i de tomme hender», den manna vi hå-

pet på, den lille porsjon fisk og brød som metter hele skaren — og metter i overflod. Den er også det enhetens segl som forener og forsoner kristne som, med forskjellige gaver og oppgaver i dagliglivet, ofte synes å stå langt fra hverandre, ja mot hverandre! «Hils hverandre med fredens tegn» og så den overnaturlige enhet i Kristi legeme

Hvis vi så i denne situasjon fortlivler og ennå synes å føle savnet av ledelse og autoritet både på egne og våre barns vegne, vil jeg minne om det løfte, den trøst Kristus ga og gir oss når Han innvarslet Helligåndens tidsalder som en nødvendig fortsettelse av sitt eget virke. Han forutsa sin egen død og slutten på hvetebrødsdagene for en usikker, redd og bedrøvet disippelskare. Men ansikt til ansikt med en fremtid i det ukjente, uten støtten i Hans synlige nærvær og absolutte, men kjærlige, autoritet og omsorg i alle dagliglivets store og små spørsmål, ga Han disiplene dette

(Forts. neste side.)

Åpningstider i bokhandelen før jul

2/12—13/12: kl. 9—17
Lørdag 14/12 kl. 9—14
16/12—23/12: kl. 9—18
Julaften: kl. 9—12

Her er noen juleplater:

Douce Nuit
Noël avec Marie Claire — synger jul for barna
Noëls Anciens dans les pays Allemands
Noël — sanger og hymner fra renessansen, til Jomfru Maria
Gregorian Chant: The Monks from Solesmes sings
Midnight Mass and Mass of the Day
Carl Orff — Weihnachtsgeschichte
Praetorius — Weihnachtskonzerte

Har De husket Mon Agenda 1975?
Nå har vi det største utvalget i krybber, figurer, kalendere, ikoner, musikk, bøker, julekort.

ST. OLAV BOKHANDEL A/S
Akersvn. 5, Oslo 1

La oss hjelpe
Dem når De skal ut
og reise -
VI KAN DET!

Avd. Cooks,
Tordenskioldsgt. 6, Oslo 1
Tlf. (02) 42 59 20.
Kontorer også i Bergen -
Kongsberg - Stavanger -
Sunnalsora - Stord.

FYRINGSOLJE

brukes av

St. Dominikus kirke	}	Oslo
Lunden kloster		
St. Elisabethsøstrenes Pleiehjem		
Sta. Katarinahjemmet		
St. Olavs kirke		
Bispegården	}	Arendal
St. Joseph's Institutt		
Vor Frue Hosp. Nerveavd.	}	Bergen
St. Franciskus Kirke		
St. Franciskus Hosp.		
St. Pauls Kirke		
Vår Frue Kirke		
Marias Minde	}	Hammer- fest
St. Franciskusøstre- nes Moderhus		
Øyenklinikken	}	Hønefoss
St. Josephs Hosp., Drammen		
St. Torfinns Klinik, Hamar	}	Lillestrøm
St. Elisabeth Inst.		
St. Mikals Kirke	}	Tromsø
St. Mikals prestegård		
St. Theresia Hosp.	}	Trondheim
St. Franciskus Hosp.		
St. Magnus Kirke	}	Tønsberg
St. Magnus presteg.		
St. Elisabeths Hosp.	}	Tønsberg
Vår Frue Kirke		
Bispegården	}	Tønsberg
St. Olavs Kirke,		
Bispegården	}	Tønsberg
St. Olavs Kirke		
St. Olavs Prestegård	}	Tønsberg
St. Olavs Klinik		

Ved bestilling av olje:
Oslo 68 34 60 - Service 68 34 66

(Forts. fra forrige side.)

løfte, som også gjelder for oss i dag: «Bare har sorgen fylt deres hjerter fordi jeg har sagt dere dette: Allikevel er det sant hva jeg sier dere: Det er til gagn for dere at jeg går bort. For går jeg ikke bort, da kommer ikke Talsmannen til dere, går jeg derimot bort, skal jeg sende Ham til dere». Og videre: «Ennå har jeg megget å si dere, men dere kan ikke bære det nå. Men når han kommer, Sannhetens Ånd, da skal han føre dere frem til hele sannheten».

La oss da i tillit til Kristus legge alle våre lengsler, all vår uro, vår egen og våre barns evige skjebne, i Helligåndens varetekt «Ikke min, men din vilje skje — i himmelen så og på jorden.»

FREDRIKSTAD

C. HANSSENS

Trykkeri og Bokbinderi

Tif. 13 056

FREDRIKSTAD

EDVARDBEN & NORHEIM A/S

Autorisert Installatør
Radio og Elektrisk utstyr

Tif. 11 220 - Fredrikstad

ØSTFOLDMEIERIET

Avd. Fredrikstad

BERGEN

Peter M.

KOLDERUP

Strandgaten 60

Glass - Porselen - Stentøy

Et brev

Innholdet av et brev fra en ar-
gentinsk biskop til en av hans
prester, gjengitt i den svenske ny-
hetstjenesten KIT:

«Kære Carlos!

I dag har jeg fått reda på att Du blev slagen och hotad med döden av en stor-godsägare, emedan Du har försvarat några arbetares elementära rättigheter. Man har gripit Dig om strupen, slagit och för-olämpat Dig.

Ännu en gång måste vi uppleva, att lärjungens lott inte är bättre än mästa-rens.

Du är endast till nationaliteten en ut-

länning. På kort tid har Du förstått att inlemma Dig i befolkningens liv. Du har på den egna kroppen fått känna folkets smärta.

Det är visserligen fortfarande besvärligt för Dig att tala vårt språk, men med få gester och ord framställer Du med stor klarhet och äkthet Kristi budskap. Du har förnyat hans bild och hans handlande bland denna trakts lidande människor, försvarat de svaga och därigenom ådragit

DRAMMEN

GUSTAV BØHM & SØN A/S

Bakeri og Konditori

Drammen

GUSTAV THIELEMANN

Pølse- og hermetikkfabrikk

Tif. 83 41 84 - DRAMMEN

BERGEN

1/5 Kr. Madsens Bok- og Papirhandel

Bryggen 5 - Loppen - Telefon 11 482

BERGEN

HOPSDAL & DAHL A/S

Aut. Installatør, TV-, Radio-
og Utstyrsforretning

TORNØEGARDEN - BERGEN

K. & J. SOLHEIM

Kjøtt - Pålegg - Delikatesser
Egen Pøsefabrikk

Tif. 99 016

Bergen

Solheimgt. 25

ERLING KRAGE A/S

PRYD- OG BRUKSKUNST

Bergen

Telefon central 14 110

Telegramadresse: «Kjell»

NYGÅRDSGT. 19

FORSIKRINGSAKTIESELSKAPET **VESTA** LIVSFORSIKRINGSSKAPET **HYGEA**

MED TANKE PÅ FREMTIDEN

Dig de mäktigas onåd. Så har Du för de ena blivit till exempel och oppmuntran men för de andra till en utmaning.

Nu svävar dödshotet över Dig. Vilken skada att inte alla märker och förstår, vad Din engagerade prästgärning betyder, ty Du ser Kristus i Din nästa.

Kanske ville man ha Dig oförarglig, oengagerad eller borttryckt till en utomjordisk dimension.

Du söker inga fördelar eller bekvämligheter, annars hade Du stannat kvar i Ditt hemland eller inskränkt Din verksamhet här. Men den fullständige Kristus, som Du lever, och den sanna kyrkan, som Du förnimmer och som Du älskar, har lett Dig till en total hängivelse utan eftergifter, utan diplomati, utan tvetydigheter. De fattiga blev uppskakade, när de upplevde, hur den brutale karlen överföll Dig.

Du var det enda lilla hopp, som fanns kvar för dem, ty Du var den ende, som älskade och trofast försvarade dem. Kanske åstadkom deras ångest, att Gud hindrade karlen från att döda Dig. Vilken eländig människa är han inte!

Genom Din hållning och Ditt uppträdande, när Du försvarade de fattiga, visar oss Gud, att han älskar sitt folk och att han slutgiltigt vill dess befrielse.

Med präster, som är så öppna och storsinta som Du, känner jag mig oppmuntrad och säker i vårt engagemang som kyrka i Chaco. Var modig, stark och ut hållig! Blott om korset finns, finns Kristi kyrka.

Som biskop är jag stolt över Dig: Kristus skall känna glädje, när han ser, att återlösningen här går i verkställighet; kyrkan skall känna sig oppmuntrad, och vårt stift med sina präster, sina ordenssystrar, lekmän och institutioner skall engagera sig helt för att understödja Dig och identifiera sig med Dig.

Du har slagit in på en frälsningens väg, som Du inte får gå tillbaka igen. Den dag skall komma, då alla erkänner, att Herren förnyar sitt budskap och sin närvaro genom Dig.

Mottag en broderlig omfamning från Din biskop, som välsignar Dig och alltid skall understödja Dig.

ITALO S. DI STEFANO
BISKOP AV SAN ROQUE
CHACO/ARGENTINA

Jusstudine og biblioteksskoleelev

ønsker å leie 2 v. leilighet (helst umøblert) med kjø. og bad for ca. 2 år. Helst Frogner/Majorstua evt. Skøyen.

Anne Glæsel og Ellen Barra

Dybwadsgt. 1 - Oslo 3.

Tlf.: Barra 78 52 66.

MARIAFORENINGEN, OSLO

Onsdag 8. januar: JULEMØTE som blir innledet med messe i St. Olavs kirke kl. 19. Deretter hyggelig samvær og film i foreningslokalet.

Alle interesserte damer er velkomne.

OSLO

TASEN BOK- OG PAPIR A/S ERLING THORNE

Kaj Munks vel 41, Oslo 8
Tlf. 23 02 40

T. S. JACOBSEN

BEGRAVELSESBYRÅ

Ullevålsvn. 1 - Oslo

Privat 55 77 87 - 69 43 72

Tlf. 20 79 06 - 20 79 05

Byggevare - Beslag - Ovner
Verktøy - Fliser - Linoeum
Tapeter - Farvehandlvarer
Kjøkkenutstyr

THIIS & CO. AS

Haakon VII's gt. 1, Oslo
Sentralbord 41 77 30

OSLO

THRONSEN & CO. BOKTRYKKERI

Bernh. Getzgt. 3 b, Oslo
Telefon 20 40 02 - 20 70 02

Et godt tilbud!

«On The Rocks» glasset

„Portofino“

Laget av tindrende klart glass.
Lekker i utførelsen og støl formen.

Et alle tiders all-round glass.
Pris pr. stk. kr. 3.50.

Vi sender over hele landet mot postoppkrav.

Walligani

Stortingsgt. - N. Slottsgt.
Vikaterrassene

KVALITET I
KJØTT, FLESK OG
PØLSEVARER

Jens J. Andersen

TOYENGT 2 Oslo

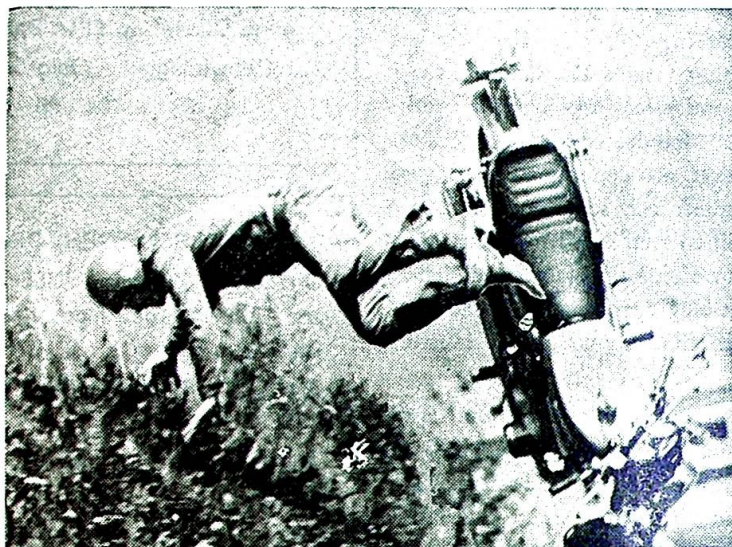
CRASH

Det virker som om det er visse sider ved tilværelsen som i våre dager mer og mer forties, visse skyggesider som dog alle mennesker før eller senere og på én eller annen måte allikevel vil få oppleve. Alderdom, sykdom og død er noe som på en merkelig måte er i ferd med å fortrennes ut i en annen virkelighet. Når vi så konfronteres med denne virkeligheten, står vi der, uforberedte og skrekkslagne. Det er en tiltagende forløyethet i vårt samfunn omkring dette fordi alt i de grader blir bygget opp rundt det unge, det sunne, det normale. Vi får i stadig mindre grad kontakt med alt det som avviker fra «normen».

Hva skjer for eksempel når et ungt menneske plutselig ved en tragisk ulykke blir lammet fra livet og ned? Det er dette som den nye norske filmen *Crash* forsøker å vise oss. Filmen skildrer de forskjellige fasene som unggutten Jan (Jan Solberg) går igjennom etter at han er blitt invalid for livet på grunn av en motorsykkelulykke: Fortvilelse og desperasjon, uttrykt i hat mot de nærmeste, og så litt etter litt en gradvis forståelse av at opprøret mot en blind skjebne ikke fører noe steds hen, men at den eneste veien går langs akseptasjon og til slutt fører til håp om at alt dog ikke er slutt.

Filmens skildring virker tvers igjennom ekte og sann. For én gangs skyld er en norsk film i stand til å gi en miljøskildring som ikke smaker av filmstudio, men som er tatt rett ut av dagens Oslo. Ikke minst understrekes dette ved en naturlig og grei replikkføring. Stor takk til regissøren *Rolf Clemens* fordi han lar skuespillerne snakke et naturlig talemål og

På side 346: OM SIEGFRIED LENZ

ikke påtvinger dem en eller annen teaterskoledialekt. Men først og fremst må vi takke ham fordi han lar oss leve med i en situasjon som mange av oss ikke tenker over før vi står midt oppi den. Rolf Clemens gjør det med varme og menneskelighet.

Hvis man vil være pirkete, er det selvsagt ting å sette fingeren på. *Jan Solberg* gjør en fin jobb som filmens hovedperson, mens Hanne Krogh som Jans venninne Marianne, ikke alltid er helt troverdig, til tross for mye naturlig friskhet. Filmen er dessuten

kanskje vel mye bygget opp rundt flash-backs, noe som bidrar til å gjøre den teknisk sett svært konvensjonell. Men bortsett fra dette, er *Crash* en film som sitt tragiske tema til tross, utstråler en varme og en ekthet som gjør glad. Kanskje kan den hjelpe oss til å innse at livets virkelighet tross alt ikke blir uttømmende skildret i Coca-Cola-reklamens evige ungdom og sunnhet, men at det som vi kaller livets skyggesider, simpelthen er en del av det å leve.

P. H.

ST. OLAV

KATOLSK TIDSSKRIFT FOR RELIGION OG KULTUR

Ansvarshavende redaktør: Åge Rønning.

Medredaktør: Karin Gullerud-Johansen O.P.

Medarbeidere: Hallvard Rieber-Mohn O.P., D. J. Boers O.F.M.

Redaksjonens adresse: Akersveien 5, Oslo 1, telefon 20 72 26.

Redaktøren privat 28 95 18.

Ekspedisjon og forlag: Akersveien 5, Oslo 1.

Kontortid 9—16. Lørdag 9—14. Telefon 20 72 48.

Abonnement (direkte ell. gjennom postkontorene). Kr. 50 pr. år. Kr. 25 pr. 1/2 år. Utlandet kr. 60.

Annonser: 10 dager før utg.dagen. 24 nr. årlig. - Postgiro 204 648.